

Bladgroen

een uitgave van Milieuvereniging Land van Cuijk

De omgevingswet
geeft ruimte aan
burgerparticipatie

april 2022

www.mlvc.nl
bezig voor een beter milieu

INHOUD april 2022

- 1** Voorwoord
- 2-6** Heerlijkheid Land van Cuijk. Over participatie
- 6-7** Tiny Houses en Peel Natuurdorpen
- 8-9** Stankoverlast. Over geuren en meuren
- 10-11** Een betoncentrale in het Maasheggebied
- 12-13** De Campagnebeek bij Smakt
- 14-16** Ruimtelijke visie voor het Land van Cuijk
- 17** Ontwikkeling Visio-terrein Grave
- 18** Wethouder Maas over transitie buitengebied
- 19** Migrantenhotel aan de Meisevoort in Gassel
- 20-21** Ruimte voor de Maas. De Flessenhals bij Oeffelt
- 22-23** Vleesvarkens aan de Heihekkenseweg in Sambeek
- 24** Mestfabriek aan de Volkelseweg. Een heilloze weg
- 25** De StankApp. Om stankhinder te melden
- 26-27** Wel / geen grootse recreatie bij De Kuilen in Mill
- 28-29** Oude koeien, nieuwe natuur. Perspectief voor de boer

COLOFON

Bladgroen is het verenigingsblad van de milieuvereniging Land van Cuijk. Het informeert leden en anderen over natuur en milieu in de ruimste zin.

Druk: Grafisch Huis Boxmeer.

Vragen en opmerkingen over Bladgroen kunt u richten aan:
Secretariaat MLvC
tel: 0485 451 071
email: secretariaat@mlvc.nl

Ook voor vragen over het lidmaatschap van de milieuvereniging kunt u terecht bij het secretariaat.

Op de teksten en de foto's in 'Bladgroen' rust auteursrecht. Overname van teksten (graag!) of foto's is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van de milieuvereniging. Wij hebben ons ingespannen om alle gegevens zorgvuldig en correct op te nemen. De milieuvereniging aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade als gevolg van onjuistheden en/of onzorgvuldigheden ten gevolge van gebruik van deze uitgave.

De gesprekken die we gevoerd hebben met personen of organisaties zijn met hun toestemming tot stand gekomen en met hun goedkeuring in dit tijdschrift opgenomen.

Dit tijdschrift is gedrukt op 100% FSC-gecertificeerd papier.

De redactie is de provincie Noord-Brabant en het BrabantsBurgerplatform erg erkentelijk voor de bijdragen aan deze Bladgroen.

Provincie Noord-Brabant

voorwoord

Tijden veranderen!

Zo'n 5 jaar geleden stonden politieke partijen nog traditioneel beleid te verdedigen waarin landbouw werd geacht alleen maar groter en efficiënter te worden, de stikstofdepositie een onbekend onderwerp was, ver weg en biodiversiteit een term was voor de specialisten. Toen werd de Milieuvereniging gezien als een lastpost bij nieuwe ontwikkelingen en stonden de verschillende partijen altijd tegenover elkaar, vaak tot aan de Raad van State om hun gelijk te krijgen. Het is strijden geweest vanuit de loopgraven van eigen ideeën en opvattingen.

Hoe anders ziet de wereld er nu uit, slechts 5 jaar later. Door sterke gerechtelijke uitspraken over onder andere stikstofdepositie, het Urgenda vonnis en de uitspraak over Shell is veel los gemaakt in de maatschappij. Daarnaast is met de Green deal en sterk alarmerende rapporten van het IPPC een steeds sterker besef gekomen dat we de koers radicaal moeten verleggen. Dit besef dringt niet alleen door bij burgers, maar ook bij

politieke partijen en belangenorganisaties van boeren en bedrijfsleven. Met alle rapporten over sterke verslechtering van de biodiversiteit en de noodzaak voor minder uitstoot van stikstof, ontstaat er nu bij iedereen in het maatschappelijk en politieke veld het besef dat het roer om moet. We weten misschien alleen niet goed hoe? Wat we langzamerhand wél weten is dat we het niet alleen kunnen en dat er niet één oplossing is. Deze 'Bladgroen' alleen al geeft al een breed divers beeld van inzichten en mogelijke oplossingen. Alle partijen in het maatschappelijk en politieke veld zullen kennis moeten gaan delen en er zullen hoge eisen gesteld gaan worden aan het vermogen om gezamenlijk tot oplossingen te komen. Veel tijd is er ook niet meer over, dus hierbij de oproep aan alle partijen in het maatschappelijk en politieke veld om uit de loopgraven te komen en gezamenlijk de schouders eronder te zetten. We weten het allemaal.....het is het waard!

Fons van Bommel

De Kuilen in Mill. Een gebied om zuinig op te zijn. Zie bladzijde 26-27. (Foto: Rens Hubers, Mill)

Land van Cuijk: Op weg naar een nieuwe heerlijkheid

Frank van den Dungen, Geert Verstegen

Het Land van Cuijk was eens een heerlijkheid. Dat betekende dat een heer het gebied in leen had van een koning, graaf of hertog. Een leenheer of leenvrouw hoefde niet per se eigenaar te zijn van de gronden in het gebied, maar had wel de zeggenschap in het gebied. Die zeggenschap was vastgelegd in een hele reeks rechten, zoals het jachtrecht, het marktrecht, het tiende-recht, etc. De heerlijkheden werden in de Nederlanden opgeheven na de Bataafse Revolutie van 1795. Het overgrote deel van de daaraan verbonden rechten, verdween in de Nederlandse Grondwet van 1848. Vrijwel alle rechten en plichten gingen over naar het rijk, de provincie, de waterschappen en de gemeenten, en werden vervolgens vastgelegd in wetten en verordeningen.

Jungle van regels Die wetten en verordeningen werden van een overzichtelijk aanplant tot een bos dat alsmaar verder groeide. De overheid die alle zeggenschap naar zich toe getrokken had, had immers daarmee ook de plicht om voor het wel en wee van die inwoners te zorgen. En met de groei van de welvaart groeide de verzorgingsstaat. En daarmee rezen niet alleen de uitgaven voor uitkeringen, gezondheidszorg, onderwijs etc. de pan uit. Maar ook het ambtelijk apparaat, dat dit stelsel in stand moest houden, werd

onbetaalbaar. En met het aantal ambtenaren was ook het geregeld tot een ondoordringbare jungle uitgegroeid. En daar moet je je dan vaak met dure advocaten een weg doorheen hakken, als je eens iets wilt.

Participatie Als we door de bomen het bos weer wilden zien, moest er wat gebeuren. Om het groeiende begrotingstekort van alle regeltjes en de regelmatig eromheen in te dammen, begon de overheid eerst te bezuinigen. Daarna werden overheidstaken afgestoten. Niet terug gegeven aan de inwoners, maar verkocht aan marktpartijen. Maar er bleken nogal wat ook haken en ogen te zitten aan die privatisering. Als alternatief voor de liberale marktwerking, ontstond het idee van een participatiestaat. Dat houdt in dat de overheid, de verantwoordelijkheid voor het wel en wee van haar inwoners lager in de samenleving legt. Zo zijn er veel taken overgedragen aan de gemeenten. En tegelijk begon hier en daar het besef te groeien dat inwoners daarbij zelf ook iets zinnigs in te brengen hadden. En zo begon de inspraak. En daarna kwam de dialoog. En het werd géén succes. Want de zeggenschap werd geagendeerd aan de achterkant, als alles door ambtenaren en bestuurders eigenlijk al topdown geregeld was.

De omgevingswet Maar nu komt er een nieuwe Omgevingswet. Die gaat met een hakselaar door het oerwoud van alle wetten en regeltjes. Want als je iets wilt in dit land, moet dat toch eenvoudiger, effectiever en sneller kunnen. Maar tegelijk moeten de inwoners, die de effecten van een initiatief op hun bord krijgen, daar van het begin af aan meer zeggenschap over krijgen. Dan voorkom je veel juridisch gedoe aan de achterkant. Dat heet participatie. Zeggenschap aan de voorkant. Over de koers. Waar gaan we heen? Hoe gaan we daarheen? En welke weg volgen we dan? Die zeggenschap gaat geregeld worden in de Omgevingsvisie, die iedere gemeente op moet stellen om een begin te maken met de invoering van de Omgevingswet. In die visie wordt vastgelegd hoe de participatie hier straks gaat werken. En om die nieuwe Omgevingsvisie op te stellen gaat de nieuwe gemeente

Land van Cuijk natuurlijk ook inzetten op participatie. Dus we gaan een beetje terug naar een heerlijkheid. Met eigen rechten en plichten. Dus denk vast na over welke zaken u als inwoners van belang vindt. En bespreek dat eens met uw familie, uw collega's, uw buurman, uw clubgenoten en lotgenoten. Wij, als milieuvereniging, zijn er al volop mee bezig: <https://www.mlv.nl/omgevingswet>.

Oproep En tegelijkertijd zou het ook anders kunnen. Als de gemeente een plan heeft gaat zij in gesprek met burgers en zou hen kunnen faciliteren. Dus de gemeente vraagt: Wat heb je nodig? Kan ik jullie een ambtenaar toewijzen, die ten dienste van jullie klaar staat? Wil je een onderzoek laten doen? Doe eens een budgetvoorstel. Vergaderkosten? Hoeveel heb je nodig? Of hebben jullie zelf een plan? Op deze manier maakt een leenheer optimaal gebruik van de kennis en kunde van zijn onderdanen en staat hij weer naast zijn volk in het veld. Een nieuwe start, nieuwe kansen.

Zeggenschap binnen een nieuwe heerlijkheid

In de eeuwen die achter ons liggen zijn we stukje bij beetje van het feodale stelsel afgestapt. Iedereen heeft nu rechten. Niet alleen de sterkste. En iedereen heeft zeggenschap gekregen over hoe we die rechten en de bijbehorende plichten verdelen. Dat noemen we democratie.

Water bij de wijn Maar ja, bij ons geldt binnen dat democratisch systeem eigenlijk nog steeds het recht van de sterkste. Je moet een meerderheid hebben. En hier is geen enkele partij groot genoeg om in zijn eentje een meerderheid te hebben. Dus na het stemmen gaat er altijd weer water bij de wijn. Er wordt onderhandeld. En daarna kun je dan uiteindelijk aan de slag. Tenminste, dat zou je denken. Maar dan loop je als politicus vaak vast in het moeras van regels en regeltjes dat je voorgangers je hebben nagelaten.

Rijkdom aan regeltjes In ridderzalen, statenzalen en raadszalen wordt er druk gedebatteerd over hoe het zou moeten. Maar de papieren werkelijkheid is uiteindelijk bepalend. Want de regeltjes, én de uitleg daarvan door de Raad van State, maken hier

uit wat er uiteindelijk wél en wat er niet kan. En de soortenrijkdom in de natuur is niets vergeleken bij de rijkdom aan regeltjes die we binnen onze samenleving hebben. En al die regeltjes stonden tot voor kort op de rode lijst van beschermde soorten.

Zeggenschap aan de voorkant Daarom is het goed dat de Omgevingswet er komt. Daarmee worden er héél veel wetten en regeltjes geschrapt en worden procedures vereenvoudigd. Ook goed dat daarmee tegelijk de cultuur bij onze overheden zal gaan veranderen. We krijgen dienstverleners in plaats van regelaars. En inwoners kunnen, behalve eens in de vier jaar in het stemhokje, vaker hun stem laten horen. Niet als inspraak achteraf, als een plan of nieuw beleid eigenlijk al zo goed als klaar is, maar vooraf. Want bij participatie worden inwoners en belanghebbende organisaties van meet af aan betrokken bij een ontwikkeling. Dat is tenminste de bedoeling van de nieuwe Omgevingswet. En als die participatie goed gaat, dan valt er voor alle partijen winst te behalen. Want dan worden oplossingen niet achter het bureau bedacht, maar komen ze tevoorschijn uit overleg met mensen die er in de werkelijkheid mee te maken hebben.

Participatie in drie smaken Maar of die winst overal behaald wordt, is nog de vraag. Want de Omgevingswet heeft wel bepaald dat er participatie moet komen, maar niet hoe die er uit gaat zien. Het is vormvrij, zoals dat heet. Er zijn gemeenten die de kat uit de boom kijken. Die houden het zoveel mogelijk op de traditionele (=achterhaalde) **inspraak aan de achterkant**. Tussendoor worden inwoners wel eens opgeroepen om een enquête in te vullen, of om op een avond hun mening op gele memo-briefjes te schrijven, maar daar blijft het ook bij. Er zijn ook gemeenten die het zuiver democratisch aanpakken. Die roepen via een represen-

tatieve steekproef inwoners op om in een **Burgerplatform of Burgerforum** mee te praten. Een soort jury die per onderwerp wisselt. En je hebt gemeenten die kiezen voor een **Omgevingstafel**, waarin zowel inwoners als vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties zeggenschap krijgen.

Plussen en minnen Inspraak aan de achterkant is een wassen neus. Een avondje gele briefjes plakken is vrijblijvend en komt vaak niet verder dan kretologie. Een representatief Burgerplatform is in theorie ideaal. In de praktijk blijkt echter dat veel burgers pas interesse krijgen in een ontwikkeling als de betonmolen bij wijze van spreken al staat te draaien. Ze missen ook de tijd en de motivatie om zich in deze materie te verdiepen, en het is best lastig om erachter te komen wat plannen precies inhouden. Bovendien kunnen of willen burgers lang niet altijd voor hun mening opkomen. Blijft de Omgevingstafel over. Meestal een combinatie van belanghebbenden en belangstellenden. Dus zowel inwoners die maatschappelijk betrokken zijn, als vertegenwoordigers van organisaties zoals een dorpsraad, een IVN of een ZLTO. Gemeenten organiseren vaak meer dan één Omgevingstafel. Vaak variëren de deelnemers per thema. Want wanneer het over veiligheid in woonwijken gaat, heb je natuurlijk andere mensen aan tafel, dan als het over natuur in het landelijk gebied gaat.

Van zeggenschap naar participatie

In de Omgevingswet zelf is weinig vastgelegd over participatie.

Soms is het wettelijk verplicht. Maar belangrijker is dat de gemeenteraad zelf kan kiezen om ruimte te maken voor participatie. In de toelichting bij de Omgevingswet wordt het 'Wie, Wat, Wanneer en Waarom' van participatie uit de doeken gedaan. Het 'Hoe' blijft echter open. Een gemeente kan participatie vooralsnog een heel eind naar eigen smaak inrichten.

Meer zeggenschap Maar het zal, zelfs in de meest behoudende gemeente, in ieder geval meer worden dan de huidige inspraak-aan-de-achterkant. Want de overheid heeft een nieuwe wet in de pen die de participatie steviger gaat verankeren. Op basis van de Gemeentewet mag een gemeente daar ook nu al mee beginnen. En waar het Land van Cuijk nu een nieuwe bestuurlijke eenheid van veel kernen wordt, zou het van wijsheid getuigen de participatie daar ruimhartig in te richten. Het past wel bij een Heerlijkheid om weer meer zeggenschap over het eigen reilen en zeilen te krijgen. En de inwoners van het Land van Cuijk hebben al herhaaldelijk blij gegeven van hun maatschappelijke betrokkenheid. Dat is bijvoorbeeld recent nog eens bevestigd door de ontwikkelingen rond De Kuilen in Mill. (zie pag. 26-27 in dit tijdschrift).

Misverstanden Participatie betekent niet dat je het als inwoners voor het zeggen krijgt. Maar wél dat je serieus mee kan praten. Participatie betekent ook niet dat je altijd je zin krijgt. In de praktijk kan het, zwart-wit gesteld, gebeuren dat iemand niet gelukkig is met de uitkomst - de gemeenteraad heeft zijn voorkeur niet gevolgd -, maar wél tevreden is over het participatieproces: hij is gehoord en zijn argumenten zijn besproken en meegewogen.

De participatieladder bij burgerparticipatie. Van slechts informeren over plannen, tot meebeslissen over plannen.

Participatieladder De gemeenteraad kan, buiten de verplichte gevallen, beslissen in welke gevallen er ingezet wordt op participatie, welke vorm daarvoor gekozen wordt, en ook nog welke mate van participatie gevraagd wordt. Daarvoor zijn zogenaamde participatieladders bedacht. Het begint basaal met *het geven van informatie*. Openheid van zaken. Dat is in de praktijk niet zo vanzelfsprekend als je zou verwachten. Op de eerste trede staat dan **raadplegen**. Daarbij wordt gelegenheid geboden om over iets je ideeën, wensen en meningen naar voren te brengen. Dat is een soort zienswijze indienen, maar dan aan de voorkant. Op de tweede trede staat **adviseren**. Daarbij wordt een groep gevraagd met een gezamenlijk advies te komen over een kwestie. Daarboven komt de **coproductie**. In dat geval ontwikkelt de gemeente samen met de participanten een plan. De hoogste trede is **meebeslissen**. Dan mag je een keuze maken uit twee of meer aangereikte oplossingen voor een kwestie. Die keuze is dan bindend voor de gemeenteraad. Beter, sneller en goedkoper. Bij participatie wordt er meestal van uitgegaan dat vooraf de kaders zijn afgebakend waarbinnen je mag meedenken. Maar het kan ook breder. Onder participatie valt ook het agenderen van kwesties, de uitvoering in de praktijk en de evaluatie. En de uiterste vorm van participatie is het 'Right to Challenge', het 'uitdaagrecht'. Dat komt er op neer dat een groep inwoners of een organisatie tegen de gemeente zegt: 'geef die klus, met het budget erbij, aan ons en laat ons dat zelf regelen; wij doen dat sneller, beter en goedkoper'. In het Land van Cuijk zou zo bijvoorbeeld aandacht voor woningbouw, in combinatie met natuurontwikkeling en aandacht voor de landbouwcrisis, handen en voeten kunnen krijgen (zie bladzijde 6-7 in dit tijdschrift). Maar u hebt zelf misschien een beter idee voor participatie.

Doe ons dan ook maar een bestuurlijke transitie

Bij participatie mag de wijze waarop die ingericht wordt bepaald worden door de gemeente. Er zijn maar twee kwesties waarbij de participatie in de wet duidelijk omlind is. Dat is bij een 'projectbesluit', en bij de 'aanvraag van een omgevingsvergunning'. Met een projectbesluit heb je als inwoners slechts bij uitzondering te maken. Dat

gaat over grote complexe kwesties, waar behalve de gemeente ook de provincie of het rijk bij betrokken zijn. Het aanvragen van een omgevingsvergunning zal echter veel vaker voorkomen, en daar heb je dan als omwonende zeker mee te maken.

Aanvragen omgevingsvergunning

Vroeger moest je voor bijna alles een omgevingsvergunning aanvragen. Dat wordt een stuk minder. Maar als er een vergunning aangevraagd moet worden, dan moet de aanvrager zelf het voortouw nemen. In zijn aanvraag moet staan óf en zo ja hóe hij aan participatie heeft gedaan, en wat de resultaten daarvan zijn. De gemeente weegt dat mee bij haar beslissing. Zo ongeveer staat het in de wet. Binnen de projectgroep die nadenkt over de Omgevingsvisie voor het Land van Cuijk, denkt men aan twee concrete voorwaarden voor iemand die een omgevingsvergunning wil aanvragen.

1. Ten eerste moet je aantonen dat er draagvlak is bij de omwonenden waarop je plan effect kan hebben, én dat er bovendien draagvlak is bij organisaties die er mee te maken hebben. Daarbij vermeld je ook eventuele knelpunten en de wijze waarop je die gaat ondervangen.
2. Vervolgens moet je aantonen dat je plan een bijdrage levert aan de versterking van de waarden van het dorp of van het landelijk gebied, en, als dat niet kan, hoe je dat dan doet via compensatie in de buurt.

Vrij, maar niet vrijblijvend Bij andere kwesties waarbij participatie een rol speelt, is de gemeente vrij in de keuze hoe ze dat doet. Maar ze zijn altijd verplicht om hun keuze te motiveren. Dat betekent dat ze bij een besluit aan moeten geven "hoe inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen

zijn betrokken bij de voorbereiding en wat de resultaten daarvan zijn". Dus geheel vrijblijvend is het niet.

Dubbele motiveringseis Deze motiveringsplicht geldt sowieso voor het opstellen van de Omgevingsvisie. Maar ook voor een eventueel Omgevingsprogramma. Een programma is een uitwerking door Burgemeester en Wethouders van de strategie voor een onderdeel van de Omgevingsvisie. In veel gevallen denkt men daarbij bijvoorbeeld aan de transitie van de landbouw. Maar motivering is ook een eis bij de uitwerking van de Omgevingsvisie tot een Omgevingsplan. En in een Omgevingsplan wordt alles tot in de puntjes uitgewerkt en geregeld. Daar krijg je als inwoner uiteindelijk mee te maken. Daarbij is het uitdrukkelijk de bedoeling dat er minder en eenvoudiger regels zijn dan vroeger én dat er draagvlak voor is.

Daarom geldt bij een Omgevingsplan niet alleen een motivering achteraf, maar ook aan de voorkant. Als een gemeente haar Omgevingsplan gaat maken, dan moet ze daarvan vooraf een 'kennisgeving' doen. Daarin moet staan hoe de gemeente participatie zal gaan vormgeven. Dus hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken zullen worden.

Bestuurlijke transitie Omdat het Land van Cuijk nu een grote nieuwe gemeente wordt, biedt dat kansen om bij het maken van Omgevingsvisie en Omgevingsplan ook de participatie goed op de rails te zetten. Maar als Heerlijkheid hebben we daar natuurlijk ook zelf wel een idee over. Daarom, doe ons dan om te beginnen tegelijk ook een bestuurlijke transitie; een start van een organisatie waar niet de regels, maar de belangen van de inwoners en hun leefomgeving centraal staan. Meer openheid, vertrouwen en gelijkwaardigheid. Dan kunnen we samen op weg naar een nieuwe Heerlijkheid.

Tiny houses en groene groei

Paul Vogels, Christel Werts

Groene groei bestaat niet. Volgens economisch antropoloog Jason Hickel (de Volkskrant, Boeken& Wetenschap, 26-02-2022) zal de groei van de wereldeconomie ergens vanaf 2030 door tekorten aan grondstoffen en milieuvervuiling op haar grenzen stuiten. Helaas blijken technologische vooruitgang en toenemende efficiëntie niet in staat om energie- en grondstoffen-gebruik in een groei-economie te reduceren naar minder druk op het milieu. *"Ons economisch model ontworicht de processen en ecosystemen die leven op aarde mogelijk maken. We moeten zelf grenzen aan de groei stellen, in plaats van te wachten tot die groei op grenzen stuit, zelfs over grenzen gaat. Te beginnen met ons, rijke landen, want wij zijn verantwoordelijk voor de ecologische- en klimaatcrisis. We moeten ontgroeien (degrowth). Het doel van ontgroeien is niet de vooruitgang te stoppen. Het doel is onze economie, ecologie en samenleving beter te maken".*

Peel Natuurdorpen Daar moest ik aan denken toen ik een presentatie bijwoonde van het project Peel Natuurdorpen. Daarin gaat het om landschapslandbouw. Een nieuwe vorm van landbouw mogelijk maken die meer gericht is op kleinschaligheid en vergroting van biodiversiteit. Daarbij speelt het plaatsen van tiny-houses op landbouwgrond, omgevormd tot nieuwe natuur, een cruciale rol en zal het kunnen bijdragen aan toekomstbestendig boeren. Daarbovenop kan het ook een positieve bijdrage

hebben voor de huidige huizen-crisis. Tenslotte zijn tiny-houses over het algemeen duurzamer dan standaard woningen en hebben ze, samen met de nieuwe natuur, een positieve invloed op het milieu.

Tiny houses Een tiny house is een nieuwe woonvorm met een duidelijke onderliggende filosofie. Het zijn kleine, volwaardige en vrijstaande woningen met een vloeroppervlak van maximaal 50 vierkante meter, met een zo klein mogelijke ecologische voetaf-

druk. In tiny houses wordt permanent gewoond en deze zijn dus niet bedoeld als recreatiewoning. De belangrijkste redenen die mensen hebben om in een tiny house te gaan wonen zijn: het verlagen van de ecologische voetafdruk, onder meer door het bewust 'ontspullen' en daarmee de milieueffecten van je consumptie te beperken - less is more - het verlagen van de maandelijkse kosten en het wonen in een vaak zelfontworpen houten, want CO2-vriendelijk, huisje.

Goedkoper in een natuurlijke omgeving De huisjes zijn erg populair bij mensen die graag op zichzelf willen wonen maar ook voor wie een (regulier) huis een te hoog prijskaartje heeft. Dit betreft niet alleen jongeren maar ook mensen die bijvoorbeeld uit een scheiding komen. Vrijheid is ook een belangrijk punt. De vrijheid hebben om zomaar op reis te gaan, of financiële vrijheid omdat de kosten van je huis en wonen lager zijn. Als laatste, maar voor sommigen als eerste, is het wonen in een natuurlijk omgeving een heel belangrijk punt.

10.000 Tiny Houses In het hele land worden in vele dorpen en steden tiny house-projecten ontwikkeld. Het meest in het oog springende, grootste en meest ambitieuze maar vooral ook voor het milieu belangrijkste project is het Peel Natuurdorpen-project. Gezien de grote uitdagingen, waar onze jonge gemeente Land van Cuijk zich gesteld ziet, zou het principe van tiny houses zowel voor de natuur, de bewoners als de boer een uitkomst kun-

nen bieden. Voorwaarde is wel allereerst een goede ruimtelijke ordening. En geen 'eigendomsplanologie' (u vraagt, wij draaien.)

Wonen in Tiny Houses vormt één van de 3 ankerpunten van het Peel Natuurdorpen project. Boeren creëren daarvoor nieuwe natuur op landbouwgrond in de vorm van bossen, heggen, houtwallen, waterpartijen en kruidenrijk grasland (coulissenland-schap). In deze nieuwe natuur komen als het aan Peel Natuurdorpen ligt 10.000 tiny houses, verscho- len tussen bomen op 3500 hectaren nieuwe natuur. Landschapslandbouw vormt het nieuwe verdienmodel (verhuur van de tiny houses) voor de boeren. De pilot van Peel Natuurdorpen ligt in drie gemeenten: Boekel, Maashorst en in ons eigen Land van Cuijk. Dit voorjaar wordt de eerste hectare van de demo-locatie op de Heihorst in Zeeland aangeplant. Hierop komen 3 tiny houses zodra de vergunning rond is. Tja, op deze manier bestaat groene groei wel!

Bronnen: [Peelnatuurdorp.nl](https://www.peelnatuurdorp.nl) (vergeet je niet aan te melden voor de nieuwsbrief!). [Tinyhousenederland.nl](https://www.tinyhousenederland.nl). *De Volkskrant*, Boeken& Wetenschap, 26 febr. 2022. *Jason Hickel, Less is More – How Degrowth will Save the World* (Hoe degrowth de wereld zal redden, EPO, 2021).

Stanknormen veehouderij veel soepeler dan die van de industrie

Tot 1 januari 2007 gold in het Land van Cuijk de Wet stankemissie veehouderijen (Wsv). Daarna kwam de Wet Geurhinder Veehouderij. De oude Wsv kende één nadeel. Er kon door veehouderijen niet meer uitgebreid worden. En zo kwam er een nieuwe wet, het woord 'stank' werd vervangen door 'geur' en de uitbreidingen in de veehouderij konden weer doorgaan. Met alle gevolgen van dien.

Veel stankoverlast Dat veel mensen in het Land van Cuijk stankoverlast ervaren mag bekend zijn en wordt bevestigd door het GGD onderzoek gezondheidsmonitor uit 2020. In de voormalige gemeente Boxmeer 3x hoger dan de landelijke norm (3% ernstig geur gehinderden) en in de voormalige gemeente Mill zelfs 6x hoger dan de landelijke norm. Zie de tabel van de GGD, hier beneden.

De hoofdoorzaak van hinder door stank is

de veehouderij met het daarbij gerelateerde mest uitrijden en houtstook in kachels. Industrie speelt daarin een marginale rol.

Wet Geurhinder Oorzaak ligt in het feit dat er dus een aparte wet (Wet Geurhinder en Veehouderij) is voor stank uit veehouderijen en dat daarin het uitrijden van mest en stank uit mestfabrieken niet meegenomen wordt. Daarnaast kan elke gemeenteraad zelf de normen vaststellen. Weliswaar binnen een bepaalde bandbreedte.

Vergelijking Om een neutrale vergelijking te kunnen maken is er een beoordelingsmethode ontwikkeld. De zogenaamde gezondheidseffectscreening (GES). Bij een 'redelijk' geurhinder mag de industrie tot 1,5 ouE/m³

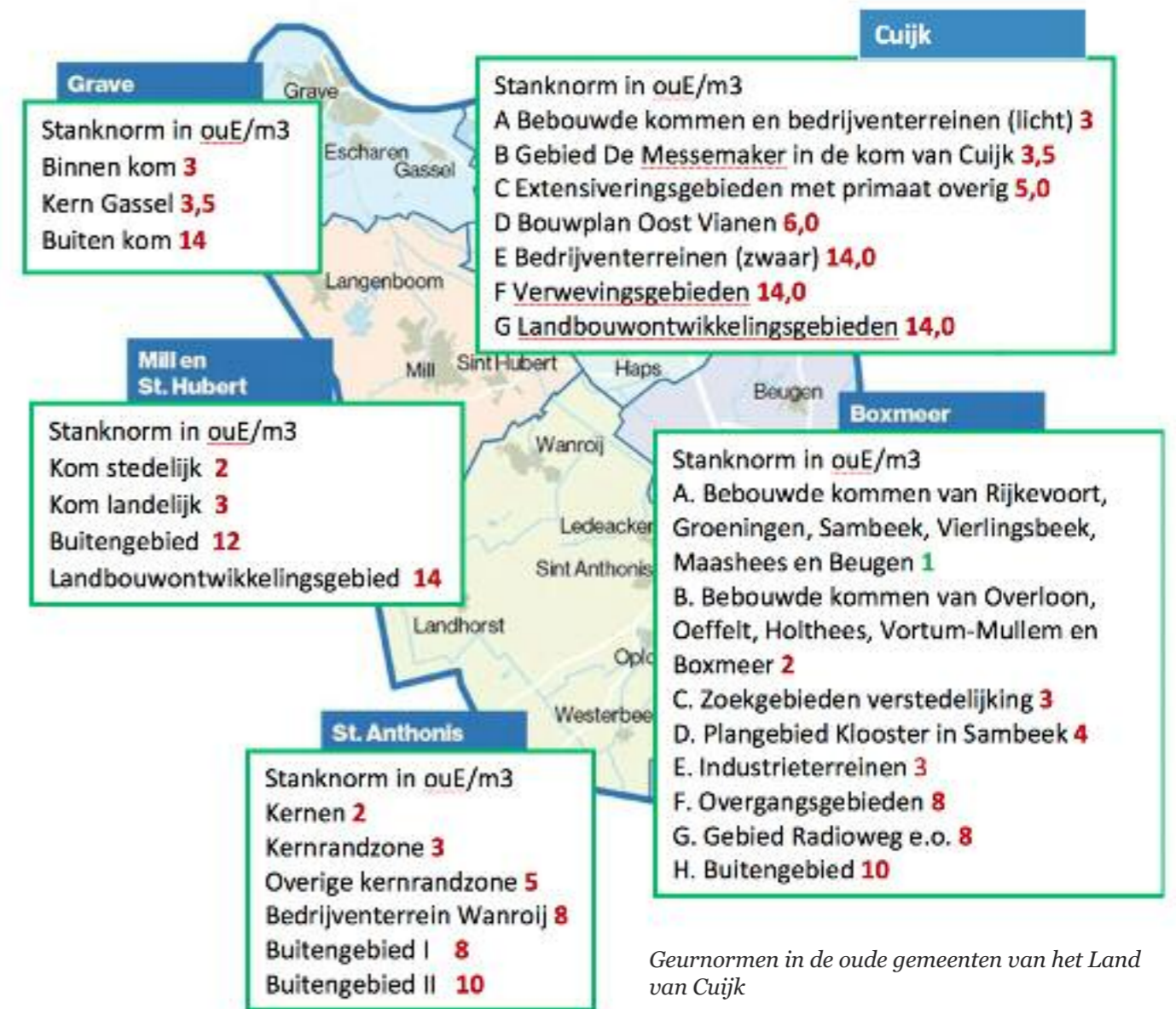
GES classificatie geurhinder	Industrie ouE/m ³	Veehouderij ouE/m ³
Redelijk	0,5 - 1,5	4,0 - 6
Vrij matig	1,5 - 5	6,0 - 10

ouE/m³ (stankeenheden per kuub)

Beoordelingsmethode gezondheidseffectscreening (GES).

	Wordt ernstig gehinderd door geur	Stallen met vee, pluimvee, e.d.	Mest uitrijden	Open haard/ allesbrander	Vergister	Andere bedrijven/ industrie
Land van Cuijk: Boxmeer	9%	3%	3%	4%	1%	1%
Land van Cuijk: Cuijk	12%	1%	3%	6%	%	%
Land van Cuijk: Grave	10%	%	3%	7%	%	%
Land van Cuijk: Mill en Sint Hubert	19%	6%	7%	7%	4%	1%
Land van Cuijk: Sint Anthonis	15%	7%	7%	5%	2%	1%

Onderzoek gezondheidmonitor GGD uit 2020. De landelijke norm = max 3% ernstig geur gehinderde

Geurnormen in de oude gemeenten van het Land van Cuijk

(stankeenheden per kuub) produceren en een veehouderij tot 6 ouE/m³! Dus een varkensstal mag 4 keer zoveel stinken als een fabriek en dan krijgen beide het predikaat 'redelijk'. Vergelijk dat eens met het rapport van Jantje en Pietje. Jantje maakt 3 fouten in een dictie en Pietje 12 en beiden krijgen een 7 op het rapport. Wedden dat er na schooltijd ouders aan de poort staan.

Bij 'matig' industrie tot 5 ouE/m³ en veehouderij tot 10 ouE/m³.

Strengste norm De stank normering van de oude individuele gemeenten zijn nog steeds van kracht.

Wat opvalt is dat in de gemeente met strengste normen de inwoners de minste stankoverlast ervaren. Boxmeer heeft samengevat een norm van 1 ouE/m³ in de dorpen en een max van 10 ouE/m³ in het buitengebied.

Mill en Sint Hubert heeft samengevat een norm van van 2 ouE/m³ in de dorpen en een max van 14 ouE/m³ in het buitengebied.

Stankoverlast melden Het Brabants Burgerplatform heeft een Web App ontwikkeld, waarmee je overmatige stankoverlast door Veehouderij kunt doorgeven: de StankApp.

<https://www.stankopdekaart.nl/app/>
Het doel van de app is de omvang van het stankprobleem zichtbaar te maken. En tevens meer burgers bewust te maken van de oorzaak: Teveel beesten in Brabant en Limburg. Die leiden bovendien tot meer problemen dan stank alleen: een aantasting van onze leefomgeving. Het is zeker niet de bedoeling een heksenjacht op de boer te beginnen. Boeren horen bij Brabant. Burgers trouwens ook. Zie verderop in deze uitgave op blz 25.

Wim Verbruggen

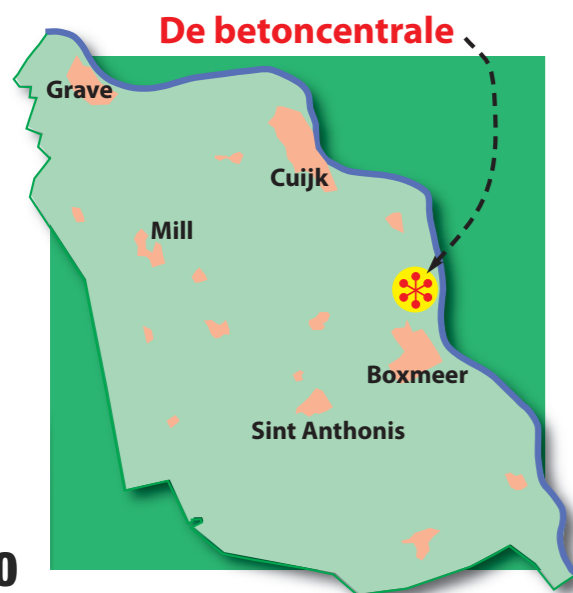
DE BETONCENTRALE

Burgerparticipatie in De Maasheggen

Door Sylvia van Duijnhoven

Op 25 juli 2018 verleende Unesco de biosfeerstatus aan het Maasheggengebied. Op www.unesco.nl is te lezen dat “een Unesco Biosfeergebied een proeftuin is voor duurzame ontwikkeling. In gebieden met deze status worden manieren gezocht om de mens meer in evenwicht te laten leven met zijn natuurlijke omgeving. Daarbij gaan innovatieve methoden van natuurbehoud en bescherming van biodiversiteit hand in hand met de sociaal-economische ontwikkeling van een gebied.”

Diverse partijen (gemeenten, provincies, grondeigenaren, vrijwilligersorganisaties) werken hard aan de duurzame ontwikkeling van De Maasheggen. Deze partijen overleggen sinds de toekenning van de Unesco-status regelmatig met elkaar en stellen jaarlijks een gezamenlijk jaarplan op (zie www.maasheggenunesco.com).

Er zijn al kilometers nieuwe heggen geplant, poelen aangelegd en graslanden verschaald.

De betoncentrale Maar tussen al dat natuurschoon staat de voormalige betoncentrale Boxmeer nog steeds als een lelijke puist in het landschap. Die hoort daar niet thuis, daar is iedereen het over eens. Alle politieke partijen in de nieuwe gemeenteraad zien de betoncentrale liever verdwijnen, zo vermeldde de vorige editie van Bladgroen. Hoe kan het dan dat die bouwval er nog steeds staat en dat de nieuwe eigenaar zelfs vergunningen krijgt om de boel weer op te starten? Zou de Omgevingswet deze situatie vlot kunnen trekken?

De Omgevingsvisie De Omgevingswet schrijft voor dat de gemeente een omgevingsvisie opstelt en daarin vastlegt welke ruimtelijke keuzes zij maakt in verschillende te onderscheiden deelgebieden. Ook de gemeente Land van Cuijk gaat een omgevingsvisie opstellen. Het is van groot belang, stelt de Omgevingswet, dat burgers, bedrijven en belangenorganisaties daarbij in een vroeg stadium betrokken worden. We hebben onlangs in een gesprek met twee wethouders begrepen dat de gemeente al ideeën heeft over klankbordgroepen. Een duidelijke ruimtelijke visie maakt de besluitvorming over initiatieven in het buitengebied eenvoudiger. Maar het opstellen van zo'n visie kost heel veel tijd. Er zullen veel gebieden zijn waarover discussie zal worden gevoerd: wat willen we met dit gebied? Wat kan er wel en wat kan er niet? Maar er zullen ook gebieden zijn waarover geen discussie nodig is, omdat al voor iedereen duidelijk is wat we met die gebieden willen.

Industriële activiteiten De Maasheggen, het enige Unesco Biosfeergebied in Nederland, is zonder twijfel een gebied waarover niet gediscussieerd hoeft te worden. En dat is maar goed ook, want de nieuwe eigenaren van de betoncentrale wachten niet tot de omgevingsvisie klaar is. Zij willen nu hun plannen realiseren, plannen voor industriële activiteiten in De Maasheggen, en zij hebben de benodigde vergunningen al aangevraagd. De provincie en de gemeente hebben deze aanvragen getoetst aan de geldende wet- en regelgeving. Zij vonden geen redenen om de aangevraagde vergunningen te weigeren (1).

Nalatigheid Terwijl iedereen het erover eens is dat een betoncentrale niet thuishoort in het Maasheggengebied, moeten er toch vergunningen verleend worden waarmee de betoncentrale opnieuw opgestart kan worden. Er is een grote discrepantie tussen wat beleidsmatig wenselijk is en wat juridisch mogelijk is. En dat hebben de provincie en de gemeente aan zichzelf te danken. Die oude Hinderwetvergunning had ingetrokken moeten worden toen de betoncentrale destijds stopte. Dan had de nieuwe eigenaar nu geen stikstofrechten kunnen claimen. En de bestemming van het perceel had al lang aangepast kunnen worden van industrie naar natuur. Dan was nu het overgangsrecht van toepassing geweest op de voormalige betoncentrale en hadden geen nieuwe omgevingsvergunningen meer verleend kunnen worden voor bouwwerkzaamheden.

Uitkopen De enige oplossing die nu nog over blijft is een zak geld. De nieuwe eigenaren zullen uitgekocht moeten worden. En liefst zo snel mogelijk, want hoe meer (bouw)plannen er gerealiseerd kunnen worden, hoe duurder de locatie wordt. Maar waar moet dat geld vandaan komen? En hoeveel is de locatie waard? De waarde van een natuurgebied is niet uit te drukken in geld.

(1) Zoals u wellicht weet, waren wij het niet met die conclusie eens en hebben wij beroep aangetekend tegen de vergunning die de provincie heeft verleend op grond van de Wet natuurbescherming. De beroepsprocedure loopt nog.

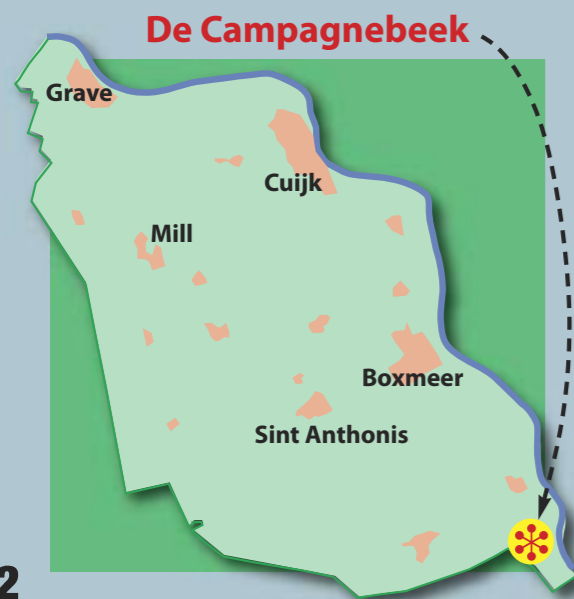
Die waarde neemt alleen maar toe naarmate ons land meer en meer volgebouwd raakt. De Maasheggen zijn de kraamkamer van de natuur in onze gemeente, vanuit het oogpunt van biodiversiteit onmisbaar. Hoeveel van de waarde van het gebied en van de investeringen die al in het gebied gedaan zijn gaat er straks verloren als er weer dagelijks betonwagens over die smalle weggetjes rijden?

Burgerinitiatief? Gelukkig stonden de twee wethouders waarmee wij deze situatie onlangs bespraken open voor ons verhaal. Zij hebben ons toegezegd met de eigenaren van de betoncentrale in gesprek te gaan. Hopelijk gaat het balletje dan aan het rollen. En zo niet, dan is het wellicht tijd voor een burgerinitiatief. Handtekeningen verzamelen van mensen die de betoncentrale weg willen hebben uit De Maasheggen zal het probleem wel niet zijn. En misschien heeft een crowdfundingactie ook wel kans van slagen....

Aanpak herinrichting Campagnebeek

door: Leon van Hoften, projectleider
Waterschap Aa en Maas

Door klimaatverandering komen piekbuien steeds vaker voor. In 2016 had Smakterbroek door hevige regenval te maken met wateroverlast, met name bij Holthees en Smakt. Waterschap Aa en Maas zocht samen met grondeigenaren, inwoners en ondernemers in het gebied naar ruimte voor het water met aandacht voor de landbouw, wonen en natuur. Vanuit dat gebiedsproces is het project Campagnebeek opgestart. Projectleider Leon van Hoften vertelt wat dit inhoudt en hoe het ermee staat.

Leon van Hoften: “Bij de Campagnebeek gaan we met verschillende opgaven aan de slag, namelijk met beekontwikkeling en het herinrichten van de monding van de beek in de Maas. Het ontwerp hiervoor is in 2019 opgesteld en afgestemd met diverse particuliere betrokkenen, Landgoed Geijsteren, gemeente Boxmeer, Rijkswaterstaat en provincie Noord-Brabant.”

Gefaseerd uitvoeren Begin 2021 kwam er een definitief akkoord van het dagelijks bestuur van het waterschap op het plan. Daarmee was er groen licht om het uitvoeren van de werkzaamheden te gaan voorbereiden. Het waterschap besloot het plan in twee fases uit te voeren: eerst de monding van de beek, daarna de herinrichting. Voor de herinrichting is het waterschap nog bezig met de aankoop van de benodigde gronden.

Dat is goed voor de natuur, de flora en fauna. Ook wordt een deel van de beek breder en ondieper gemaakt, ook wel een moerasbeek genoemd. Als er weer zo'n hevige regenbui valt, kan het extra water hier worden opgevangen.”

Juiste terreinomstandigheden Na alle gesprekken met de omgeving en voorbereidingen, waaronder het gunnen van de opdracht aan aannemer Fa. Jakobs, zou de schop dan in september 2021 eindelijk in de grond gaan. Maar weersomstandigheden zorgden ervoor dat de startdatum verschoven is naar juli 2022. Van Hoften licht toe: “Door de hoogwaterstand van de Maas afgelopen zomer bleek dat de terreinomstandigheden te nat waren. Het beekdal van de Campagnebeek was in september vorig jaar nog onvoldoende opgedroogd. En gezien de ligging in een oude Maasbedding zal het tot de zomer duren voordat de grond voldoende draagkracht heeft voor de graafmachines.”

Start uitvoering in juli Het werk voor de Campagnebeek ligt nu dus even stil. Als het waterschap in juli start, is de verwachting dat de werkzaamheden ongeveer twee maanden duren. “Dan is hopelijk ook bekend wanneer we door kunnen gaan met fase 2: de herinrichting van de beek, verder bovenstrooms.”

Meer informatie Meer weten over de werkzaamheden bij Campagnebeek? Op www.aaenmaas.nl/smakterboek vind je het projectplan Waterwet Campagnebeek en het inrichtingsontwerp voor de beekmonding. Dat geeft een goed beeld.

Klimaatbestendig en natuurvriendelijk Fase 1 ging vorig jaar zomer van start. Leon van Hoften over welke maatregelen in deze fase zoal uitgevoerd gaan worden. “Bij de monding van de beek verwijderen we onder meer stortsteen zodat vissen beter de beek kunnen intrekken. We maken een deel van de beek wat ondieper zodat het grondwater langer in het beekdal aanwezig is.

Land van Cuijk, schoon en verbonden

Een ruimtelijke visie

Biodiversiteit is cruciaal; net alleen voor de natuur, maar ook voor de landbouw en op termijn voor het overleven van onze soort: de mens.

Schone, forse verbindingen waarin de natuur een plek heeft zijn de bouwstenen van onze toekomst. Uitgangspunt moet het antwoord op de vraag zijn: Waar is het goed voor in plaats van wat kan het voor kwaad. En alles begint bij een goeie visie en de daaruit volgende ruimtelijke ordening.

Nieuwe gemeente, nieuw elan

Een nieuwe gemeente en nieuw elan! Het hangt in de lucht. En het spreekwoord zegt: nieuwe bezems vegen schoon. En dat is nodig. We worden niet meer gehinderd door gekrakeel tussen de vijf gemeenten, dus het kan. En zoals gezegd: het is nodig, hard nodig. De uitdagingen zijn groot en fundamenteel. Met wat aanpassingen in de marge lukt het niet meer; dat is lang genoeg geprobeerd. Niet alleen op ons gemeentelijk niveau, maar ook op alle andere overheidsniveaus.

Over leven - overleven

De problemen hebben simpelweg te maken met het al dan niet overleven van onze soort op de wat langere termijn. Eerder voorspeld – denk aan het rapport van de club van Rome (1972)–, maar nu komt het dichterbij, akelig dichtbij.

We hebben een aantal crises met als gemeenschappelijke factor de mens. Eén daarvan is de teloorgang van de biodiversiteit. En daar gaan we het over hebben,

want daar kunnen we iets aan doen: hier in ons eigen Land van Cuijk.

Biodiversiteit

Biodiversiteit is geen luxe maar een keiharde noodzaak. En natuurlijk, op sommige plekken kun je de biodiversiteit missen als kiespijn; je wilt geen schimmels en muizen in je voorraadkast. Alleen onze samenleving heeft dat idee van de voorraadkast uitgebreid tot vrijwel onze hele omgeving. We krijgen nu de rekening. Het aantal planten- en diersoorten is drastisch afgenomen en we zijn vergeten dat biodiversiteit een cruciale factor is in de gezondheid van een ecosysteem. Hoe groter de variatie in soorten in een ecosysteem, hoe groter de capaciteit van dat ecosysteem om schokken te weerstaan en het leven te ondersteunen.

Maar nu het Land van Cuijk. Er zijn twee factoren die de biodiversiteit beïnvloeden en die we beter kunnen, ja moeten doen. Het is eigenlijk geen keuze meer.

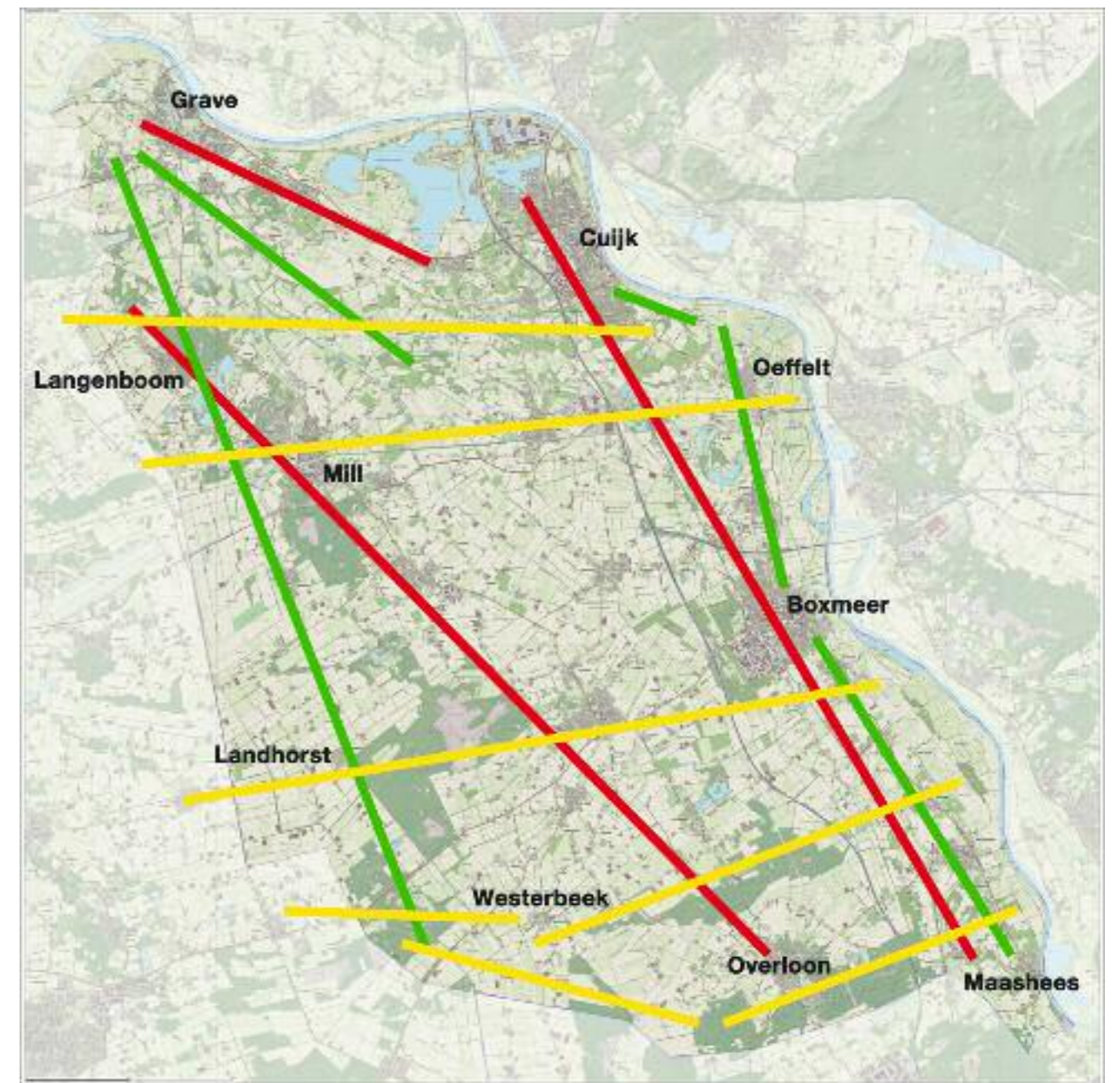
1 Verbindingszones

Verbinding voor de natuur is van wezenlijk belang. Genetische uitwisseling is wezenlijk voor het behoud van een soort. Als je geen uitwisseling meer hebt, krijg je inteelt en daarmee neemt de kwetsbaarheid voor ziekten en plagen toe. In gesloten gemeenschappen – we zeiden vroeger: neef en nicht, dat vrijt licht – zagen we problemen in de nageslachten.

In ons Land van Cuijk hebben we die verbindingen voor de natuur, die vroeger gewoon bestonden als onderdeel van het boerenland, stelselmatig vernietigd. Ruilverkavelingen worden dan ook wel Huilverkavelingen genoemd. Democratische beslissingen zijn niet altijd goede beslissingen. Er wordt vaak gezegd, dat de boeren ons landschap hebben gevormd. Klopt. Alleen dat landschap, met een buitengewone diverse biodiversiteit, dat is niet meer. En dat herstel moet samen met de boeren.

Maasheggen en Peelhorst

De kraamkamer van de biodiversiteit in het Land van Cuijk wordt grosso modo gevormd door het Maasheggengebied. We zien dat natuurverbindingen vanuit dit gebied door soorten gevolgd worden. Sprekende voorbeelden zijn de das en de bever. In de tweede helft van vorige eeuw, waren deze soorten vrijwel uitgestorven in het Land van Cuijk en

- Biodiverse gebieden. Rechts op de kaart het Maasheggengebied, links de Peelhorst.
- Bewoningsgordels. Rechts op de kaart de 'Maasdorpen', links de 'Peeldorpen'
- Verbindingszones die dwarsverbindingen moeten maken tussen Maasheggengebied en Peelhorst.

herbevolkt vanuit dit Maasheggengebied. Een belangrijke verbinding was bijvoorbeeld het Duits lijntje in samenhang met de aanpalende graslanden.

Het andere gebied is de Peelhorst. Een belangrijke gordel die strekt van pakweg Elsendorp, via de Staatsbossen, Molenheidse Bossen in Mill naar de Reekse Bossen.

Deze twee gordels dienen functioneel verbonden te worden. Middels boerenland dat weer een functie krijgt in samenhang met de natuur. Dat zijn niet de bekende ecologische verbindingszones (EVZ's) zoals we die kennen. Het gaat om gebieden, waar de natuur en landbouw elkaar versterken. Daarover verderop meer.

2 Schone verbindingen

De verbindingen die er moeten komen, moeten schoon zijn. En dat zijn ze niet. Cruciaal hierin is

de stikstofbelasting. Hoe we het ook draaien of keren. De natuur krijgt het flink voor haar kiezen door de bemesting via de lucht door met name de landbouw en ook door verkeer en industrie. Dat vervuult de natuur en tast juist die biodiversiteit aan. Als je bedenkt dat de Kuilen van oorsprong een voedselarm (dus soortenrijk) gebied is waar nog diverse soorten orchideeën voorkomen. Tegelijkertijd zien we DE stikstofminder de braam gigantisch oprukken. Alle kleinere soorten worden weggedrukt met alle gevolgen voor de insectenwereld. Minder soorten

maakt de natuur vatbaar voor plagen. Eigenlijk gaat het dus om kwalitatief goede verbindingen, waarvoor ruimte gereserveerd dient te worden.

Transitie of revolutie Cruciaal hierin is de landbouw, die in crisis verkeert. Het is de vraag of er sprake is van een transitie van de landbouw of een revolutie in de landbouw. Het lijkt er sterk op, dat de wal het schip keert. Er gaat veel maatschappelijk geld naar oplossingen voor boeren. Maar er gaat ook veel geld naar het in stand houden van het oude systeem van boeren. Je krijgt je toeslagrechten (een bedrag per hectare) ongeacht hoe je die grond behandelt. Er zijn wat marginale 'groene' voorwaarden, maar gezien de problematiek peanuts.

We zouden er voor moeten gaan dat de toeslagrechten, drastisch omhoog gaan. Zodat zorgen voor de natuur gewoon rendabel wordt. Met zware eisen: eigenlijk alleen biologisch of daar dicht tegen aan.

Ons landschap Nederland is een rijk land. Wij kunnen alles kopen. Alle voedsel, alle grondstoffen. Dáár hebben we eigenlijk geen boeren voor nodig. De boer heeft één unique sellingpoint, dat wij niet kunnen importeren. Dat is ons landschap en onze natuurlijke omgeving. En daar moet hij een goede boterham aan kunnen verdienen!

Zolang de samenleving niet kiest voor een rigoureuze draai –nu is het gas geven en remmen tegelijkertijd– kost het de inwoners gezonde levensjaren in een kapotte omgeving, heel veel belastinggeld en kost het de boeren de kop. Zij mogen weer tonnen investeren om na enkele jaren te horen te krijgen, dat er weer nieuwe regels aankomen.

Laaghangend fruit Er moeten dus majeure verbindingen komen voor de natuur. Soms liggen die voor de hand. Zeg maar het laaghangend fruit. Plekken die schreeuwen om natuurontwikkeling en waar de keuze op de korte termijn genomen moeten worden.

Tussen Sambeek en Boxmeer (Luneven) is een dergelijke andere inrichting voor de hand liggend. Tussen die twee kernen en nabij de Oeffeltse Raam, laat je de intensieve veehouderij niet uitbreiden. Kom op! Er zijn ideeën die op de middenlange termijn perspectief bieden voor bewoners, boeren en natuur. *Zie verder blz. 22-23 in dit tijdschrift.*

Als je het Maasheggengebied hoog in het vaandel hebt, moet je het krot van de oude betoncentrale weghalen en niet via allerlei juridische bochten daar toch nog een grootschalige economische activiteit uit willen slepen. *Lees ook blz. 10-11 in dit tijdschrift.* Een echte grote verbinding wordt gevormd door de Langenboomse bossen, Kuilen, Millse Bossen en verder. Juist in die Kuilen zijn er initiatieven voor een grootschalige camping. Heel mooi plan, verkeerde plek. *Zie verder blz. 6-7 in dit tijdschrift.*

Win-win situaties We hebben nu enkele decennia gepolderd. We spraken over win-win situaties. Er kwamen ruilverkavelingen. We kennen het debacle van de Reconstructiegebieden. De vele dierziektes, die ook aan het Land van Cuijk niet voorbij gingen. En aan al die daaraan gelieerde overleggen deden mensen van de Milieuvereniging Land van Cuijk mee en.... delfden het onderspit. Tenminste als je naar het resultaat kijkt. Landbouw en natuur: beide in crisis.

Terugkijkend zien we dat er sprake is van een telkens terugkerend mechanisme. De economie stond voorop. En in de marge werd er rekening gehouden met natuur en landschap. Het was telkenmale aan de vertegenwoordigers van natuur en landschap om weerwoord te bieden en aan te geven wat voor negatieve effecten bepaalde economische activiteiten hadden op natuur en landschap. Kortom: de bal lag bij de zwakste partij. Telkens weer. Om het tij te keren moet dit anders. We moeten niet meer redeneren vanuit: wat kan het voor kwaad, maar vanuit de gedachte: waar is het goed voor? En dan goed voor het herstel van de biodiversiteit. Dus als er een plan is in het Land van Cuijk, moet de initiatiefnemer aangeven hoe zijn/haar plan netto en in de volle breedte een bijdrage levert aan herstel van de biodiversiteit. Het is geen luxe maar bittere noodzaak.

Ruimtelijk plan Land van Cuijk De realisatie van een begin van herstel, dient zijn basis te vinden in een visie én ruimtelijk plan voor het Land van Cuijk. Dit valt niet meer onder het laaghangend fruit. Je moet alleen nu waken voor verkeerde ontwikkelingen, die je later weer uit moet kopen. In zo'n ruimtelijk plan kunnen zich in de toekomst stapstenen ontwikkelen, want niet alles kan in één keer.

En de keuzes, zo'n majeur ruimtelijk plan, moeten we samen maken met boeren, burgers en buitenlui. Keuze voor een biodivers Land van Cuijk, voor een mooi Land van Cuijk, een keuze voor het leven.

We hebben geen keus; daarvoor is het te laat.

Geert Verstegen

Ontwikkelingsplannen Visioterrein

Tegen het centrum van de stad Grave ligt een ruim 10 hectare groot gebied, waar de voormalige gemeente plannen voor ontwikkeling had. Het terrein was in het verleden eigendom van het Visio blinden- expertisecentrum. Een aantal jaren geleden door de gemeente aangekocht, maar in de volksmond nog steeds bekend als Visioterrein. Het is altijd een groene omgeving geweest met enkele gebouwen, maar ook veel beplanting, wandelpaden en een grote historische vijver. In 2016 zijn de laatste gebouwen gesloopt, sindsdien is het een uitloopgebied voor bewoners van de stad.

Groene vestingsgordel In 2018 presenteerde Stedenbouwkundige bureau *West8* op verzoek van de gemeente Grave een visie op het terrein. Hierin maakt het terrein deel uit van een groene vestinggordel rond Grave, in de vorm van een parkachtige omgeving waarin de oude vestingwerken worden teruggebracht of visueel gemaakt. Ook is ruimte voor parkeergelegenheid. Het ontwerp is overgenomen door de gemeenteraad van Grave, de nadere uitwerking van de plannen wordt overgelaten aan de gemeente Land van Cuijk.

Rijke fauna Omdat het terrein grenst aan de Graafsche Raam en de waterinlaat vanuit de Maas is het terrein inmiddels rijk aan waterminnende diersoorten zoals bever, ijsvogel en waterveermuis. Maar er komen ook andere beschermde soorten voor als steenuil en das. Verder zijn er wezel, steenmarter en bunzing, eekhoorn en ree waargenomen, evenals diverse vogelsoorten. Dat het gebied zo rijk is aan fauna is onder meer te danken aan de noord-zuid migratieroute die de uiterwaarden van de Maas vormen. Dieren verplaatsen zich via deze route, maar lopen ter hoogte van Grave vast tegen de bebouwing. Bij het zoeken naar een alternatieve route steken ze de drukke N321 (Jan van Cuijkdijk) richting Visioterrein over, waardoor daar veel verkeersslachtoffers, onder meer dassen, te betreuren zijn.

Ecologische verbindingzone Samenwerkende natuurorganisaties die in Grave actief zijn hebben daarom het plan opgevat om voor dieren een veilige oversteek onder de N321 te bepleiten. Dit door middel van een EVZ (ecologische verbindingzone) die loopt vanuit de Maas, via het Visioterrein naar de Graafsche Raam. Precies op het juiste moment, omdat hier juist nu plannen worden ontwikkeld voor 4 projecten. Naast ontwikkeling van het Visioterrein zijn dat: aanleg van een EVZ langs de Graafsche Raam, het dijkverbeteringsproject, waar de N321 deel van uitmaakt en het geplande groot onderhoud aan de N321. De EVZ kan tevens functioneren als ultrakorte verbindingroute voor de zeldzame sleedoornpage vanuit de Kraaijenbergse Plassen richting Keent.

Een EVZ waar de provincie naarstig naar op zoek is en voorrang aan geeft.

Diversiteit Verder moet vorm worden gegeven aan een groene invulling van het terrein, met diverse soorten inheemse bomen en struiken die gespreid over het jaar zorgen voor vruchten. Een hoge mate van biodiversiteit wordt bereikt door kruidenrijke graslanden. Ten behoeve van de das dient leefgebied dat verloren gaat gecompenseerd te worden door kort gemaaid voedselrijk grasland. Ook fruitboomgaardjes dragen hieraan bij.

Burgerparticipatie De natuurorganisaties hebben hun ideeën kenbaar gemaakt bij de diverse overheidsinstanties (gemeente Land van Cuijk, waterschap Aa en Maas en provincie Noord-Brabant) en inmiddels een aantal gesprekken gevoerd over de mogelijkheden. Het zal ons benieuwen of de gezamenlijke overheden genegen en in staat zijn om dit plan vanuit de omgeving vorm te geven. Het zou alvast een mooi staaltje van burgerparticipatie zijn, in het kader van de Omgevingswet. Aan de natuurorganisaties zal het niet liggen, die hebben elkaar gevonden in dit plan.

(Vlinder = Sleedoornpage)

Wethouder Antoinette Maas over transitie buitengebied

Sinds begin van dit jaar is Antoinette Maas namens GroenLinks/ PvdA wethouder bij de nieuwe gemeente Land van Cuijk. Met natuur, duurzaamheid en mobiliteit in haar takenpakket wil zij zich inzetten voor het behouden én creëren van een groene, gezonde leefomgeving in het Land van Cuijk. Antoinette Maas: “Dat kunnen we alleen voor elkaar krijgen als we goed samenwerken. Samen gaan we stappen zetten”.

U bent een nieuw gezicht in onze regio. Vertel eens iets meer over uzelf.

“Ik ben opgegroeid in Gemert en ken de regio Land van Cuijk dus vanuit mijn jeugdijaren. De afgelopen jaren woonde ik in Helmond en was daar ook een aantal jaren wethouder. Hoewel ik zeker heb genoten van het wonen in een stadse omgeving ben ik blij dat ik nu weer terug ben in het ‘dorpse’. Samen met Willem woon ik sinds eind vorig jaar met veel plezier in Rijkevoort. Ik hou van het platteland, de natuur en de ruimte om mij heen. Wat een luxe om zo vanuit je huis het groen in te wandelen. Of op de fiets te stappen voor een ritje door één van die prachtige natuurgebieden. Daar kan ik oprecht van genieten.”

U bent wethouder duurzaamheid, natuur en mobiliteit. Vanwaar juist deze aandachtsgebieden?

“Ik ben de politiek in gegaan omdat je alleen iets kunt bereiken door zelf de handen uit de mouwen te steken. Ik sta daarbij voor de idealen van

“In samenwerking naar een goede balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid”

GroenLinks/PvdA. Dus alleen al vanuit die achtergrond wilde ik graag in het Land van Cuijk, een groene gemeente bij uitstek, mijn tanden in deze thema's zetten. Daarbij heb ik vooral ook een groot 'groen hart' en vind ik het heel belangrijk om me in te zetten voor een gezonde leefomgeving, voor meer groen en een 'schone' natuur.”

Wat betekent duurzaamheid voor u?

“Duurzaamheid is voor mij een werkwoord, of beter nog een samenwerk-woord. Het is iets waar we samen hard aan moeten blijven werken. Gelukkig zie je dat veel mensen al best wel duurzaam leven en dat er steeds meer mooie initiatieven ontstaan. Maar om de klimaatdoelen echt te kunnen bereiken, is meer regie en sturing nodig. Daar ligt een belangrijke taak voor ons als overheid.”

“Een gezonde leefomgeving is hierbij het uitgangspunt. Dit betekent dat we niet alleen aandacht moeten

hebben voor onze bossen, de natuur en de biodiversiteit maar deze ook actief moeten blijven ontwikkelen. Door bijvoorbeeld de ecologische zones aan elkaar te verbinden en meer natuur te creëren waar dat mogelijk is. Bij het behoud en creëren van die groene, gezonde leefomgeving en bij de omslag naar duurzame energie hebben we elkaar hard nodig. Daar gaan we samen stappen in zetten.”

De volgende themabijeenkomst van de milieuvereniging staat in het teken van natuur en landbouw. Wat zijn op dit gebied uw ambities?

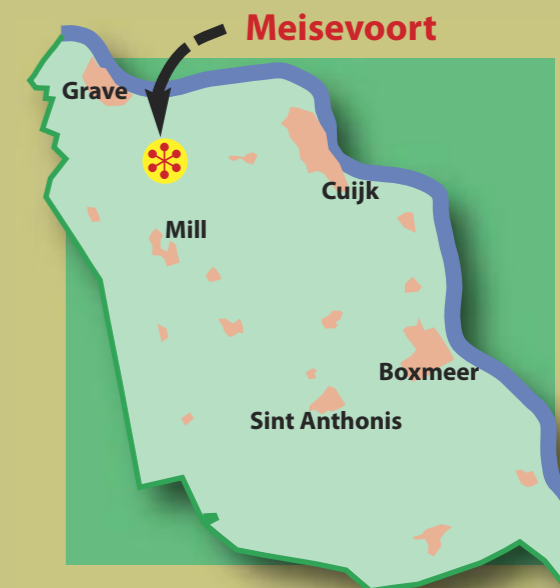
“In onze groene gemeente, met veel agrarische bedrijvigheid, gaat de transitie van het buitengebied veel aandacht vragen. Een mooie opgave waarbij (nieuwe) economische dragers in samenhang moeten zijn (met het versterken van) de ruimtelijke en ecologische kwaliteit. Dat is steeds weer een zoektocht naar een goede balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid. Hiervoor sta ik samen met collega-wethouder Mark Janssen aan de lat. Maar we kunnen het niet alleen. Ook partners zoals de milieuvereniging, de boeren, het waterschap en andere stakeholders hebben we hard nodig. Alleen door met elkaar in gesprek te gaan en te luisteren naar elkaars mogelijkheden en behoeften kunnen we resultaat boeken. Want het buitengebied is van ons allemaal. Boeren moeten er hun werk kunnen doen én het moet een fijne en gezonde leefomgeving zijn.”

Ongewenste ontwikkelingen op Meisevoort in Gassel

In januari 2021 kwam aan het licht dat Firma Jonker-gouw een principeverzoek had ingediend bij de gemeente Grave voor de bouw van grootschalige arbeidsmigranten huisvesting (voor 216 personen) in onze straat. Het betreft het adres Meisevoort 5 in Gassel, tussen Landgoed Tongelaar, Broekse Wielen en andere eigendommen van Staatsbosbeheer. Wij maken ons als natuurliefhebbers zorgen over de mogelijk versturende effecten van deze plannen op de natuurwaarden in het gebied.

Het is een stiltegebied dat bekend is om zijn grote dichtheid aan dassenburchten. Wij zien hier dan ook heel regelmatig dassen, maar ook reeën, vossen, hazen, steenmarter, etc. Onze grootste zorg is vooral de toename van verkeersdruk en de grote kans op verkeersslachtoffers hierdoor.

Lege vergunningen We hebben contact gezocht met Milieuvereniging Land van Cuijk. Omdat er een heleboel te winnen valt voor het milieu willen we samen gaan proberen de lege vergunningen die op het bedrijf zitten in te laten trekken. In 2014 is er een uitbreiding toegekend aan toenmalig Laarhoeve voor het houden van extra melkkoeien. Deze uitbreiding is nooit benut. Sterker nog, sinds februari 2018 is het voormalig melkveebedrijf niet meer in gebruik. De verstrekte natuurvergunning bestaat

gewoon nog en het benutten hiervan zal leiden tot extra belasting op het omliggende natuurgebied en tevens op verder gelegen Natura2000 gebieden. Als we deze in kunnen laten trekken, is het in de toekomst minder makkelijk om milieubelastende activiteiten daar te bedrijven.

Handhavingstrategie Op grond van art. 1.10 lid 2 van het Activiteitenbesluit dient degene die een inrichting verandert of de werking ervan verandert, dit te melden. Dat betekent dat als een bedrijf stopt met het houden van vee, dat moet melden bij de gemeente.

Beleid Land van Cuijk De gemeente land van Cuijk heeft daar een erg duidelijk beleid voor vastgesteld. Van bedrijven die melden dat zij geen dieren meer houden en van bedrijven die meer dan 3 jaar geen dieren meer hielden wordt de vergunning ingetrokken.

Handhavingsverzoek Is dat niet het geval dan verzoek je de gemeente aan de hand van art. 1.10 lid 2 van het Activiteitenbesluit en hun 'lege vergunningen' beleid om de vergunning in te trekken. Voorheen was het zo dat na drie jaar een vergunning van rechtswege automatisch kwam te vervallen. Nu is het een bevoegdheid van het College van B&W.

Floor van den Oever, Laura Wagenaar en Wim Verbruggen

PROJECT

Flessenhals

De Milieuvereniging Land van Cuijk is van meet af aan betrokken geweest bij het project 'Ruimte voor de Maas', voor wat betreft de plannen bij Oeffelt ook wel de *Flessenhals* genoemd.

In het kader van de waterveiligheid zien wij ook in dat het noodzakelijk is dat er iets gebeurt. Door het weghalen van een deel van het Duits Lijntje en het 'op palen zetten' van de weg N264 wordt bij hoogwater bereikt dat het water ruim 21 centimeter minder hoog komt. Tevens wordt in een deel van de uiterwaarden 'weerdverlaging', het weghalen van grond, toegepast.

Cultuurhistorie Bij dit project is steeds aandacht geweest voor veiligheid, cultuurhistorie, recreatie en toerisme. Natuur is echter niet vanaf het begin meegenomen bij de verkenning. Maar de oorspronkelijke natuur is de drager van de cultuurhistorie en de recreatie aldaar. Het gaat om de natuur in het betreffende

gebied, maar die ook dient als verbindingzone tussen pakweg Vierlingsbeek en Grave.

Afgravingen Wat tevens speelt is dat er, voor wat betreft de natuur, begonnen wordt met een achterstandssituatie. Deze situatie is ontstaan door een combinatie van ontgronding door kleiwinning en peilverhoging van de Maas. Al tientallen jaren vinden in het gebied afgravingen van klei plaats. In de loop der jaren is in 4 fasen, links en rechts van de Kruisstraat, ca. 35 hectare maasheggegebied verdwenen.

Natuurcompensatie Maar nooit heeft er voldoende mitigatie of compensatie tijdens of na de werkzaamheden plaatsgevonden. Het gebied is verlaagd en er groeit geen gras. De compensatieverplichting in de vorm van herplant van maasheggen kan niet nagekomen worden omdat in het water

geen heggen groeien. Ook voor de peilverhoging van de Maas heeft nooit compensatie plaatsgevonden. In plaats van een maasheggegebied is dus een gebied ontstaan dat vrijwel het gehele jaar onder water staat. Met bijbehorende 'natuur', die daar niet thuishoort. En met maasheggen die niet groeien in het water. Deze achterstand voor de natuur moet eerst hersteld worden, alvorens maatregelen in het kader van de Flessenhals worden genomen.

Natuurontwikkeling Inmiddels lijkt er een kentering gekomen te zijn in de aanpak. De wettelijke verplichting om compensatie te realiseren voor zowel de maasheggen die verdwijnen als het dassenleefgebied dat onderhanden wordt genomen, vereist dat project Flessenhals in de directe omgeving moet zoeken naar geschikt gebied daarvoor. Natuurontwikkeling binnen het plangebied met kansen voor maashegge-soorten is inmiddels aangewezen als meekoppelkans voor het project. Het maasheggegebied is het ideale leefgebied voor de das; kleinschalig, volop gras en landschapselementen waar de das juist behoefte aan heeft. We noemen niet voor niets het maasheggegebied altijd als voorbeeld voor de ideale biotoop. Maar niet alleen voor

de das. De das is een gidssoort. Daar waar dassen het naar de zin hebben is de biotoop ook ideaal voor veel andere dier- en plantensoorten. Het maasheggegebied is qua soorten en aantallen ontzettend rijk aan flora en fauna. Soorten die in het gebied terug moeten komen.

Grond opbrengen Het kan immers niet zo zijn dat hier de natuur (lees: soorten zoals de das) wordt gedupeerd en de compensatie elders plaatsvindt. Daarom komt het afgegraven kleiwinninggebied hiervoor als eerste in beeld. Er zal ca. een meter grond (die vrijkomt bij de weerdverlaging) moeten worden opgebracht om dit gebied weer geschikt te maken voor de das en het planten van maasheggen. Omdat hier zoals gezegd al een compensatieverplichting lag, zullen we er op toezien dat

beide compensatieverplichtingen nagekomen worden. Wat niet binnen dit gebied gerealiseerd kan worden, dient in de directe omgeving - zo dicht mogelijk bij het plangebied - plaats te vinden.

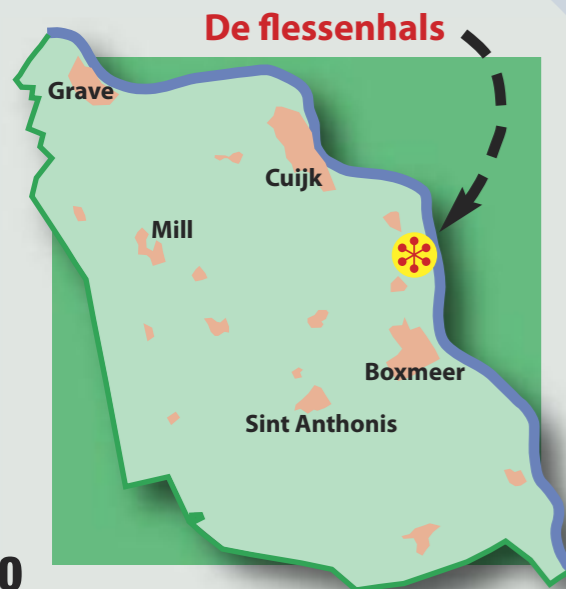
Informatie Voor algemene informatie over het project zie: <http://www.ruimtevoordemaasbijoeffelt.nl>

Voor de betrokkenheid van de Milieuvereniging zie:

<https://www.mlvc.nl/flessenhals-oeffelt>

Het projectgebied is hier met een gele lijn aangegeven. (basis kaartje: planbureau Ruimte voor de Maas)

Vleesvarkensbedrijf bedreigt gezond woon- en leefklimaat

Een gezond Woon- en Leefklimaat verder onder druk in de directe omgeving van woonwijk Luneven in Boxmeer en woonwijk Catharinaklooster in Sambeek.

De Gemeente Boxmeer verleende op 13 december 2021 een (revisie-)omgevingsvergunning voor het veranderen van een varkensbedrijf aan de Heihekkenseweg 2 in Sambeek. De verandering betreft een uitbreiding met 1120 vleesvarkens binnen het kernrandzonegebied van woonwijk Luneven in Boxmeer en de dorpskom van Sambeek (woonwijk Catharinaklooster).

Een chronologisch overzicht:

November 2008.

De eerste aanvraag om een milieuvergunning is gedateerd op 6 november 2008 en

nadien verschillende keren aangevuld. De ontwerpbeslissing op deze aanvraag met aanvullende gegevens heeft vanaf 6 augustus 2009 zes weken ter inzage gelegen. Tijdens deze periode zijn er door een 30-tal omringende bewoners (dorpskern Sambeek en woonwijk Luneven Boxmeer) zienswijzen ingediend. Naar aanleiding van de ingebrachte bedenkingen zijn er opnieuw enkele aanvullingen en wijzigingen doorgevoerd waarna de aangepaste ontwerpvergunning op 5 oktober 2010 opnieuw in procedure is gebracht. Nogmaals werden er door de direct omwonenden de nodige bedenkingen ingebracht tegen de forse uitbreiding van het vleesvarkensbedrijf. De ingebrachte bezwaren werden niet ontvankelijk en ongegrond verklaard. Op 5 april 2011 verleend de gemeente, ondanks de vele bedenkingen, definitief de revisievergunning voor de uitbreiding van de vleesvarkenshouderij.

Juni 2015

Nogmaals dient varkenshouder op 10 juni 2015 een aanvraag in om een omgevingsvergunning. Concreet wordt verzocht om een vergunning voor het veranderen, of het veranderen van de werking, en het in werking hebben van de inrichting. Op deze aanvraag zijn wederom bedenkingen door direct omwonende ingediend. De bedenkingen zijn door de gemeente Boxmeer niet ontvankelijk verklaard.

Juni 2016

In juni 2016 is de eerdere ontwerpvergunning van 10 juni 2015 met aanvullingen en extra voorschriften opnieuw door de gemeente in procedure gebracht. Wederom volgde er diverse bedenkingen en bezwaren van direct omwonenden tegen de uitbreiding/aanpassing van de varkenshouderij. Na ruim 2 jaar krijgt het verhaal in 2017 een vervolg.

September 2017

Opnieuw wordt de ontwerpvergunning na enkele aanvullingen door de gemeente Boxmeer in september 2017 ter inzage gelegd. Ook nu weer werden er de nodige bedenkingen door omwonenden ingebracht. Tevens werd verzocht aan de gemeente om de in

2008 verleende omgevingsvergunning (gedeeltelijk) in te trekken. Dit omdat de inrichting Heihekkenseweg 2 te Sambeek niet voldoet aan de Geur en gebiedsvisie en verordening van de gemeente Boxmeer. En bovendien een aantasting is van de kwaliteit van een gezond woon- en leefmilieu.

December 2018

Omdat de inrichting in 2018 nog steeds niet voldoet aan de definitieve vergunning van 5 april 2011 is aan de gemeente verzocht om handhavend op te treden en de vergunning voor de bouw van stal 7 voor de huisvesting van 1120 vleesvarkens in te trekken. Er is sprake van een zogenoemde lege vergunning.

Het vleesvarkensbedrijf aan de Heihekkenseweg in Sambeek. (Bron: Google Maps).

April 2020

De gemeente Boxmeer maakt kenbaar de verleende milieuvergunningen aan inrichting Heihekkenseweg 2 niet gedeeltelijk in te trekken. Het argument is dat de aanvraag van de ontwerpbeslissing van juni 2015 meerdere keren door de aanvrager is aangepast.

Mei 2020

Opnieuw wordt de ontwerpvergunning met aanvullingen ter inzage gelegd. Vervolgens volgen er opnieuw de nodige bedenkingen van direct omwonenden.

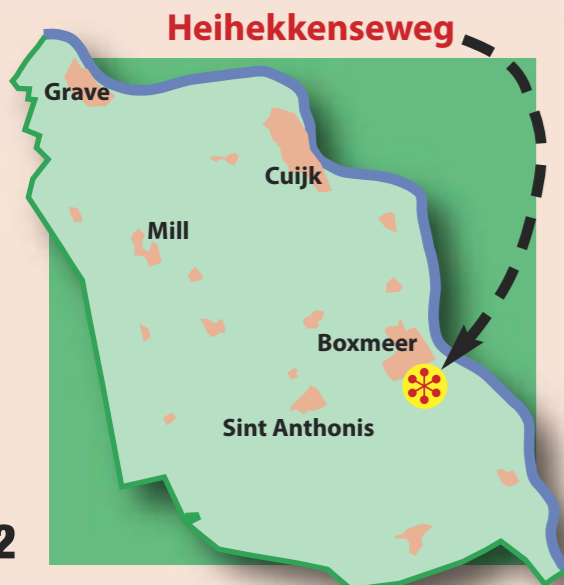
December 2021

Op 13 december 2021, op de drempel van overgang naar de nieuwe gemeente Land van Cuijk, verleent de gemeente Boxmeer alsnog een omgevingsvergunning voor het veranderen van een inrichting (revisie) en natuurbeschermingswet op locatie Heihekkenseweg 2 in Sambeek.

De belangrijkste bedenkingen tegen de uitbreiding van het aantal vleesvarkens met 1120 en de bouw van de nieuwe varkensstal zijn:

- Door de meer dan verdubbeling (+126%) van het aantal te huisvesten vleesvarkens van 890 tot totaal 2010 aan de Heihekkenseweg te Sambeek zullen de stankhinder en de gezondheidsrisico's in de directe omgeving toenemen.
- De nieuw te bouwen vleesvarkensstal zal een onherstelbare aantasting zijn van het open landschappelijk karakter en schade berokkenen aan de flora en fauna.
- De nadelige gezondheidseffecten voor direct omwonenden worden onderschat en zijn onvoldoende in kaart gebracht. Immers binnen een afstand van circa 250 tot 300 meter van genoemde woonwijken worden – na realisatie van de op te richten stal – bijna 10.000 dieren gehouden. Daar komt bij dat de onderlinge afstand tussen de 2 veehouderbedrijven na realisatie van de op te richten vleesvarkensstal slechts circa 100 meter bedraagt, hetgeen een groot risico vormt voor een onderlinge besmetting met dierziekten.
- Gevreesd wordt voor toename van uitstoot aan schadelijke stoffen aan de luchtwegen van omwonenden onder andere door een verhoogde concentratie van fijnstof, met daarin vooral bepaalde micro-organismen en endotoxinen.
- Er heeft geen toetsing plaatsgevonden aan de Brabantse Zorgvuldigheidsscore tot uitbreiding.
- Er is geen advies gevraagd aan de GGD-Noord Brabant wat de effecten zijn voor de volksgezondheid. Afstand tussen onderlinge bedrijven voldoet niet aan de geadviseerde richtlijnen van GGD en RIVM.
- Er heeft geen dialoog plaatsgevonden met de direct omwonenden.
- De uitbreiding van de inrichting is een aantasting van het landelijk gebied en past niet in het beeldkwaliteitsplan van de gemeente (horizon vervuiling).
- De leefomgeving voor de verschillende (inheemse) diersoorten is onvoldoende in kaart gebracht en wordt volop geweld aangedaan.

Februari 2022

De Stank aan de Volkelseweg

De wereld op zijn kop

Als je in Mill en omgeving het woord 'mestfabriek' laat vallen, weet iedereen waar je het dan over hebt. De mestfabriek (co-vergister) in de Princepeel bij Wilbertoord. Een ondernemer met alle met name financiële middelen (er gaat maximaal 68 miljoen euro subsidie naar toe) laat een aanvraag indienen voor aanpassing van deze fabriek, een omgevingsdienst is niet bij machte om dit goed te beoordelen en een toevallige vrijwilligersclub (wat wij als milieuvereniging zijn) moet in de touwen om het recht te breien. Het is de omgekeerde wereld.

Leefomgeving beschermen De overheden staan aan de lat om de woon-, en leefomgeving van haar inwoners te beschermen en geven niet thuis. Nog erger: zelfs als alle mankementen van de mestfabriek op een presenteerblaadje worden aangeboden, geeft men niet thuis en is regeren het gebruikelijk vooruitschuiven. Het betreft hier de provincie Noord Brabant.

Handhavingsverzoek Op 21 maart 2019 heeft de Milieuvereniging Land van Cuijk een zienswijze ingediend. 8 juli 2021: Inmiddels is er een controlerapport binnen. Het rammelt als grind in een zinken emmer. Reden voor de milieuvereniging om een handhavingsverzoek in te dienen. Ondertussen wordt er een vergunning aangevraagd en in september 2021 wordt het handhavingsverzoek afgewezen. Daarop is bezwaar ingediend.

Meer steun De volgende stap in de procedure wordt gezet. Dit gaat veel geld kosten, want hier hebben wij juridische hulp moeten inroepen. Een substantieel deel van ons budget gaat hieraan op. Gelukkig ondersteunen de buurtbewoners ons, maar meer steun is welkom!
Is het raar, dat burgers hun geloof in de politiek verloren zijn?

Meer informatie We hebben een uitgebreid dossier opgesteld, dit is te vinden op onze website:
<https://www.mlvc.nl/acties/de-vergunningaanvraag-van-de-co-vergister-aan-de-volkelseweg-57-in-wilbertoord-is-kritisch-beoordeeld-en-vertoot-veel-mankementen#content>

Geert Verstegen

De StankApp

Wat merkt u van het mestoverschot in Noord-Brabant?
Niet veel? Gefeliciteerd!

Het mestoverschot in Noord-Brabant zorgt voor veel overlast, soms ernstig, voor een relatief klein deel van de totale Brabantse bevolking. Voor de meeste mensen geen reden om je druk te maken.

En daarmee is overlast van mestoverschot dus ook geen prioriteit voor de overheid: rijk, provincie of lokaal. De meeste mensen hebben geen last van het mestoverschot van de intensieve veeveeteelt. Of denken er geen last van te hebben.

Ze vergissen zich, want het is hetzelfde mestoverschot dat sterk bijdraagt aan slechte lucht met fijnstof, risico op zoönosen en een eenvormige natuur door stikstof-uitstoot en wateronttrekking. En dus gewoon slecht voor onze gezondheid

Meldigen Maar je zal er maar wonen. In die 10% ernstig van stank vergeven gebieden. Waar mensen wegtrekken om te ontkomen aan stank. Vee-vluchtelingen. Stank die de laatste jaren nauwelijks is afgenomen en soms zelfs is toegenomen door uitbreiding van stallen (nog steeds!) of niet functionerende luchtwassystemen. Die mensen melden - soms dagelijks - de ervaren stank aan de Omgevingsdienst, die het netjes administreert en in de meeste gevallen niets anders doet dan dat. Elke melding verdwijnt in een database, die niet laat zien waar, hoe erg en hoe vaak het stinkt.

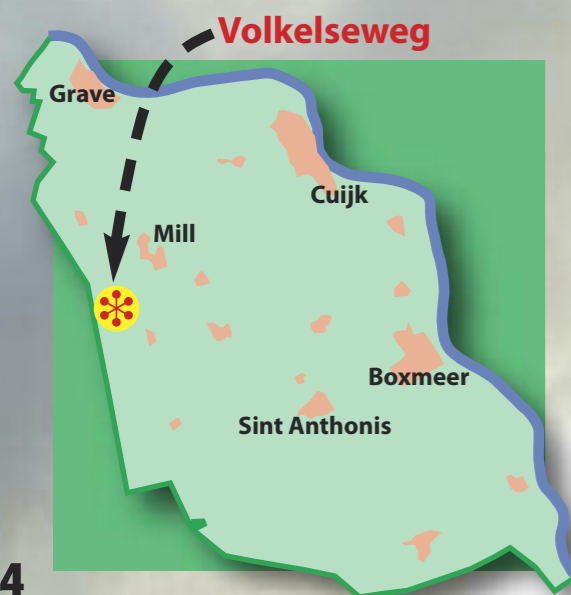
StankApp Dat is veranderd met de komst van de StankApp in februari 2021. Iedereen met een smartphone of computer kan hem gebruiken om stank te melden. Elke melding wordt niet al-

leen opgeslagen, maar ook zichtbaar gemaakt op een gedetailleerde kaart. Op die kaart kun je dan zien, hoe veel stankmeldingen in een bepaald gebied en over een bepaalde periode zijn gedaan. Tevens of dit komt van mest uitrijden, stallen of een mestfabriek. In het jaar 2021 zijn er al 6000 meldingen gedaan via de StankApp. Dat zijn er ongeveer evenveel als die gedaan aan de Omgevingsdienst.

Stank melden Het belang van de kaart is dat iedereen in staat is de stank in zijn omgeving te melden, zichtbaar te maken en er iets mee te DOEN! Bijvoorbeeld voor een lokale buurtgroep of/ en in een artikel in de krant. Maar vooral ook afdeling handhaving van de gemeente of richting gemeenteraad? U kunt de StankApp het hele jaar door 24/7 gebruiken.

Meer informatie op Stankopdekaart.nl en op Max5Odeur.nl en op Brabantsburgerplatform.nl

Ruud Merks,
secretaris Brabants Burgerplatform

Alerte bewoners redden de natuur van de Kuilen

Waarom de omgevingsdialoog faalde

door Stichting Natuurgebied De Kuilen

Nadat tientallen jaren zandwinning heeft plaatsgevonden in De Kuilen is een prachtig natuurgebied aangelegd dat werd betaald door de zandwinning. Het gebied zou na deze jarenlange overlast weer worden teruggegeven aan de natuur en de bewoners. In dit gebied lag ook een terrein waarop motorcross plaatsvond. Zowel de gemeente als de beherende natuurorganisatie vond dit niet passen in de nabijheid van een natuurgebied.

Informatieavonden De gemeente Mill en Sint Hubert, nu opgenomen in gemeente Land van Cuijk, wilde graag toerisme en verblijfsrecreatie in de gemeente stimuleren en kreeg het natuurgebied De Kuilen en specifiek dit crossterrein daarvoor op het oog. De gemeente organiseerde een aantal informatie/inloopavonden met de bewoners. Die avonden kon men een mening geven over een veelheid van onderwerpen. Omdat met name het onderwerp motorcross veel aandacht

van aanwezigen kreeg, en leidde tot “een fikse dialoog”, kreeg het onderwerp verblijfsrecreatie minder aandacht. Wel werd aan meerdere tafels aangegeven dat men geen (grootschalige) verblijfsrecreatie wenste maar vooral meer natuur en mogelijkheden tot ontspanning, sport en spel en dus dag-recreatie in de natuur bij De Kuilen wel zag zitten.

Visie De Kuilen Vervolgens werd de crossbaan gesloten en werd door de gemeente in 2019 de ‘Visie De Kuilen’ opgesteld. In deze Visie werd 1 zone aangewezen waarin verblijfsrecreatie toegestaan wordt. Op deze Visie was geen bezwaarproces ingericht en er werd door de gemeente niet veel richtbaarheid aan gegeven. Toch ontving de gemeente een fors tegenadvies van bijvoorbeeld Natuurmonumenten maar kwam daaraan niet tegemoet. De gehouden bewonersinformatie-avonden werden door de gemeente aangemerkt als ‘omgevingsdialoog’ en leidde er vervolgens toe dat de gemeenteraad besloot om De Kuilen aan te melden bij het Ministerie onder de Crisis & Herstelwet. De Crisis & Herstelwet is ooit in het leven geroepen om wegen en woningen sneller te kunnen realiseren, om snelheid te behouden en mogelijke bezwaren vanuit de omgeving te kunnen negeren en laten overrulen door B&W van een gemeente. Ook hierover werd niet gecommuniceerd naar de bewoners, het aanmelden werd alleen gepubliceerd in de notulen van de Raad en uiteraard in de Staatscourant.

Petitie Red de Kuilen Een lokale ondernemer had de mogelijkheden uit de Visie gelezen en besloot bij de gemeente een zogenaamd Principeverzoek in te dienen om in het natuurgebied De Kuilen een fors vakantiepark met camping en evenementengebouw aan te leggen. De wethouder was enthousiast en B&W besloten hieraan mee te werken. Omwonenden kwamen bij toeval achter dit initiatief en organiseerden een petitie ‘Red de Kuilen’, een bezwaar tegen de komst van dit vakantiepark. Deze petitie werd binnen drie dagen ruim 4.000 keer ondertekend en werd aangeboden op het gemeentehuis. Het werd het gesprek van de dag en er werd aandacht aan gegeven in de social media zoals Facebook en Whatsapp. Helaas bleek de gemeente niet onder de indruk van dit duidelijke signaal en werd het Principe-

De omgevingsdialoog gaat over het rood omliggende gebied in deze foto van De Kuilen bij Mill.

verzoek door de gemeenteraad goedgekeurd, wel met een iets kleiner aantal verblijfsplekken.

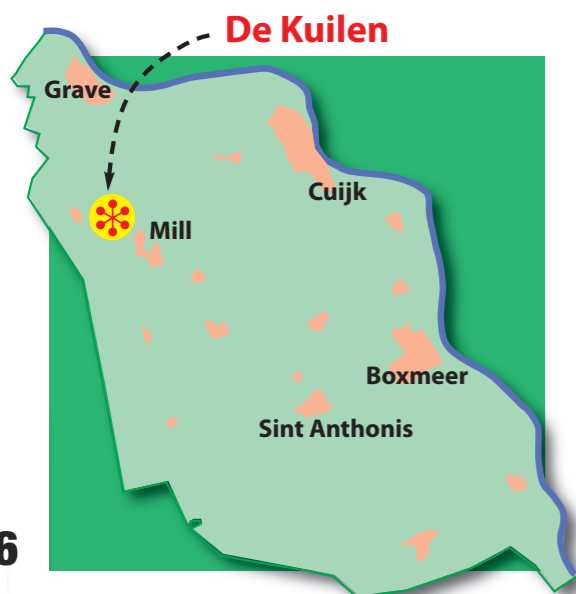
Stichting Natuurgebied De Kuilen De bewoners zaten echter niet stil en gingen op zoek naar andere manieren om het gebied ‘te redden’. Stichting Natuurgebied De Kuilen werd opgericht met zeven bestuurders. Meer dan dertig grote spandoeken ‘Red de Kuilen’ werden opgehangen rondom het gebied en bij vele mensen in de tuin en langs de wegen.

Het lukte de bewoners een groot stuk akker te kopen, waardoor het vakantiepark op die plek niet meer mogelijk was. Een prachtig plan om op deze akker nieuwe natuur te ontwikkelen werd ontworpen met hulp van Milieuvereniging Land van Cuijk en een door de Stichting ingehuurd adviseur. Natuurmonumenten stond de Stichting bij met advies én toonde zich bereid om het beheer van dit nieuwe stukje natuur te gaan verzorgen. De bestuurders besloten een forse financiële duit te doen om het plan te realiseren. Een subsidie bij Provincie Noord Brabant op dit plan werd verkregen en sponsors en donateurs werden gevonden om de aankoop van de grond mogelijk te maken en straks de aanleg en beplanting te gaan verzorgen. De akker wordt straks onderdeel van Natuurnetwerk Noord Brabant!

Meer nieuwe natuur Intussen zette de gemeente Mill de juridische stappen om de mogelijkheden rondom De Kuilen rechtstreeks te kunnen vergunnen en een (voor-)ontwerp Bestemmingsplan werd gepubliceerd met de Visie (inclusief verblijfsrecreatie) als bron voor de richting waar de gemeente voor dit gebied aan denkt. Zienswijzen en bezwaren op het ontwerp Bestemmingsplan werden door de Stichting ingediend en de bewoners werd onder andere via de social media opgeroepen hetzelfde te doen. Wel honderd (!) zienswijzen en veertig bezwaren werden ingediend tegen het nieuwe Bestemmingsplan, alweer een duidelijke boodschap van bewoners dat verblijfsrecreatie niet was gewenst. Helaas bleek de gemeente ook hier niet van onder de indruk te zijn, de verwijzing naar De Visie werd niet verwij-

derd ondanks de protesten. De Stichting heeft inmiddels besloten om het plan uit te breiden naar het voormalige crossterrein bij De Kuilen en daar nog meer nieuwe natuur te ontwikkelen. Met ruimte voor de dassen die zich daar bevinden en met ruimte voor de ontspanning die de inwoners en bezoekers zo graag zoeken in de natuurgebieden. De Stichting heeft een principeverzoek ingediend en wacht nu op de gemeente om dit te kunnen bespreken. Helaas werd dit verzoek nog niet positief beantwoord. De spandoeken blijven dus nog even hangen en we blijven vragen om gehoord te worden.

Omgevingsdialoog Het is voor de bewoners en de Stichting afwachten of de nieuwe gemeente Land van Cuijk wél de juiste invulling wil geven aan de bedoeling van de omgevingsdialoog. Deze omgevingsdialoog is namelijk niet bedoeld om eigen ideeën van de gemeente door te drukken en de bewoners te laten verzingen in de overheidsprocedures. Een dialoog is bedoeld om de bewoners enthousiast te krijgen om zelf actief te werken aan een volwaardigere leefomgeving. De gemeente stelt zich daarbij op als partner en faciliteert dit proces. Hierbij is geen plaats voor een gemeente in de vorm van een bolwerk waar door bewoners tegen gedemonstreerd moet worden. We stoppen de energie liever in de vorming van deze nieuwe natuur bij De Kuilen!
Info: www.natuurgebieddekuilen.nl

Over ouwe koeien en nieuwe natuur

Met perspectief voor de boer

Door: Christ Tielemans

Historie, over ouwe koeien De landbouw veroorzaakt veel problemen voor de gezondheid van de mens en de aarde. Yuval Noah Harari laat in zijn boek *Sapiens* overtuigend zien dat het begin van de landbouw misschien meer een succes was voor de gedomesticeerde planten zoals de eerste granen, rijst en aardappelen en later de dieren, dan voor de eerste boeren. Want in plaats van een redelijk comfortabel leven als jager-verzamelaar, moest de mens nu hard werken en dienstbaar zijn aan planten en dieren. Samen veroverden ze de wereld.

Moderne landbouw Recentere ontwikkelingen hebben dit proces nog versterkt. De uitvinding van stikstofkunstmest aan het begin van de 20e eeuw, het toenemend gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen en het 'nooit meer honger' beleid in de EU na de tweede wereldoorlog hebben de landbouw nog eens extra gestimuleerd. Vooral de veehouderij heeft in Nederland een grote vlucht genomen. Daarom hadden we volgens het CBS in 2021 in Nederland 11,4 miljoen varkens 3,8 miljoen runderen en 95 miljoen kippen. Door de intensiviteit van de moderne landbouw is er weinig ruimte voor biodiversiteit en is het negatieve effect op het milieu erg groot.

Biodiversiteit Toch nam de biodiversiteit in het verleden vaak juist toe door de landbouw. Het landschap was fraai door de afwisseling van boerderijen, weilanden, beken, akkers, geriefhoutbosjes en

bomenrijen. Deze afwisseling en gradiënten daartussen zorgen voor extra biodiversiteit en daarmee had de landbouw positieve effecten op de natuur. De doorgeschoten intensieve landbouwproductie is echter los komen te staan van natuur en ecologische principes. Dat leidt tot de bekende problemen op het gebied van milieu, klimaat, natuur, landschap, gezondheid en ethiek. Zaak is om een landbouwproductiesysteem te vinden dat zorgt voor oplossingen van de problemen in plaats van dat het die veroorzaakt.

Nieuwe natuur, geen transitie maar revolutie Om te komen tot een echt duurzame en toekomstbestendige landbouw die in harmonie is met de natuur, is een transitie onvoldoende. Er zijn (biologische) boeren die, soms al heel lang, op een goede manier bezig zijn, zij laten zien wat er mogelijk is. Maar er moet eerder een revolutie plaatsvinden, een echte omwenteling in korte tijd, om de gehele landbouw duurzaam te krijgen. Waar de landbouw sinds de 2e wereldoorlog in 75 jaar uit de hand is gelopen, moeten we binnen enkele jaren naar een kringlooplandbouw die weer een positieve bijdrage levert aan natuur, milieu en gezondheid. Dat wil overigens niet zeggen dat de landbouw terug moet naar vroeger; niemand wil in armoede ploeterende boeren. Revolutie komt van Re-volvere = teruggaan, terugrollen. Het gaat om een terugkeer vanuit een uiterst ongewenste situatie.

Kringlooplandbouw Met de toegenomen kennis en al experimenterend kan een duurzame, regionaal producerende kringlooplandbouw, ook wel agro-ecologische landbouw genoemd, vorm krijgen waarbij de negatieve bijdrage aan de problemen van vandaag veranderen in positieve effecten.

De belangrijkste kenmerken van zo'n landbouw zijn o.a. al in 2015 aangegeven door Milieudefensie in "*Een gezonde en eerlijke landbouw met toekomst*" en komen deels ook terug in de visie van LNV (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) uit 2018 over kringlooplandbouw. Dan gaat het om regionale voedselproductie, een gezonde leefomgeving en gezond voedsel, het samengaan van landbouw en natuur met de bijbehorende biodiversiteit. Zoals vroeger kan de landbouw ook nu nog heel goed natuurwaarden produceren. Waar dat eerder een onbedoeld bijproduct was van hoe de boer te werk ging, produceert een bewuste natuurinclusieve landbouw zowel voedsel als natuur. Dat zorgt tevens voor een aantrekkelijker landschap en maakt medegebruik voor recreatie en waterretentie mogelijk. De WUR in Wageningen doet momenteel onderzoek naar kringloopssystemen voor de landbouw, het *Splendid* onderzoek. Men onderzoekt daarin drie hoofdtypen en hun scores op het gebied van leefbaarheid, landbouwproductie, biodiversiteit / ecosystemendiensten en milieu.

1 Natuurinclusief De natuurinclusieve kringlooplandbouw scoort positief op biodiversiteit en milieu, goed op leefbaarheid, maar minder op landbouwproductie. Het biedt de meeste kans voor natuur en landschap en levert een grote bijdrage aan de oplossing van de huidige problemen.

2 Intensief grondgebonden De Intensief grondgebonden kringlooplandbouw heeft een hogere landbouwproductie, maar scoort gemiddeld op de andere parameters. Het uiteindelijke effect hangt erg af van hoe intensief de uitvoering is.

3 Niet grondgebonden De derde variant is de hoogtechnologische, niet-grondgebonden kringlooplandbouw. De inzet van technologie heeft gezorgd voor de problemen die we nu hebben en zal dus niet de oplossing bieden. Waarmee niet gezegd is dat slimme inzet van techniek geen bijdrage kan leveren aan duurzame voedselproductie en behoud van natuur.

Perspectief voor de boer Niet alleen planten- en diersoorten worden bedreigd; ook de boer is een uitstervende soort. Waren er volgens het CBS in 1950 nog 410.000 boerenbedrijven, in 2021 zijn het er nog maar 52.000. Voor de meeste boeren is aanpassing van hun bedrijf moeilijk. Ze zitten economisch vast aan hun productiemethode en ook de hele samenstelling en werkwijze van de voedselketen staat een andere manier van werken in de weg.

Anders denken Maar er zijn mogelijkheden tot verandering. Neem als voorbeeld de laatste zeven melkveehouders op Schier-

monnikoog. Zij bleken samen teveel stikstof uit te stoten. Maar in plaats van één bedrijf te sluiten of te investeren in dure technologie, besloten ze allemaal een deel van hun koeien in te leveren en natuurvriendelijker te gaan werken. De boeren produceren nu minder melk, maar hun uitgaven zijn ook lager en er is nu ruimte voor de natuur. Voedselproductie kan ook meer in de stedelijke omgeving plaatsvinden. Daar zorgt het naast lokale voedselproductie tevens voor meer natuur en een klimaatbestendiger stad.

Herenboeren Ook consumenten kunnen wat doen door streekproducten te kopen en minder vlees te eten. En kijk naar initiatieven zoals dat van de Herenboeren, waarbij consumenten zelf collectief eigenaar worden van een boerderij en lokaal de eigen producten afnemen. Zie het als innovatie van de keten.

Naast boeren en consumenten die zelf mogelijkheden benutten zijn snelle aanpassingen, financiële en technische steun en politieke besluitvaardigheid nodig om een revolutie van de landbouw mogelijk te maken. Waar een wil is, is een weg. Kijk naar wat er tijdens de corona-crisis allemaal al dan niet tijdelijk is aangepast en veranderd. En de oorlog in Oekraïne laat zien dat de politiek, ook op Europees niveau, best besluitvaardig kan zijn.

Perspectief Het CE Delft (een onafhankelijk onderzoeks- en adviesbureau, gespecialiseerd in het ontwikkelen van innovatieve oplossingen van milieu- en duurzaamheidsvraagstukken) heeft in 2020 gerekend aan een Landbouwtransitiefonds. Hiermee is een warme sanering van de veehouderijsector mogelijk door inzet van EU landbouwsubsidies, een eerlijke prijs en een lager BTW-tarief op groenten en fruit. Dit pakt dan voor de koopkracht van lage inkomens zelfs nog positief uit ook. Het zal snel moeten en niet zonder pijn gaan, maar er is perspectief, ook voor de boer.

Word lid

De milieuvereniging Land van Cuijk zet zich al ruim 40 jaren in voor een beter milieu en behoud van natuur en landschap.

Kijk op onze website www.mlvc.nl om een idee te krijgen wat wij doen.

Voor de prijs van omgerekend nog geen 54 biologische eieren kunt u een jaar lang lid worden van de milieuvereniging. Daarvoor krijgt u ook enkele keren per jaar het ledenblad Bladgroen in de brievenbus.

Doneren kan ook!

Als lid of donateur aanmelden kan via het secretariaat:

E-mail: secretariaat@mlvc.nl

faciliteren

meebeslissen

co-productie

adviseren

raadplegen

informereren

De bovenste treden van de participatieladder zijn bereikbaar in de nieuwe omgevingswet. Zie de artikelen in deze 'Bladgroen'.

www.mlvc.nl
 bezig voor een beter milieu

